

Ya munna nga libru mepanggap kadatu

AR-ÁRI

Tu kalàlakay tu Ari David

1 Ay naglálakay pe yin tu Ari David. Ay oray nu magrarànù tu ulat na, ay masiyammán kammala. ²Ay díkod nán datu upisiyál na kaggína, “Magsápul kami, ápu ári, ka babbalásang nga magtagasíngan kikaw. Meallay pe kikaw, ta senu akkan ka masiyam. ³Díkod nawe da nagsápul ki ngámin Israel ka napiya nga babbalásang. Ay nasmà da tu Abishag nga iShunem, se da nippan kitu giyán tu ári. ⁴Napiya kurug tutu wala tu babbalásang, ay aggína tu nagtag-tagasíngan kitu ári. Ngamay akkan inlay natu ári.

⁵Ay tu Adonija nga pútut tu David kitu Haggit, ay nagpas-pasindáyaw. “Iyà ya sumukát ta ári!” nán na. Ay tútu nawe nagsápul ka takay na nga pára ki gubát se kabalyu, se suldádu. Ay uwad da limma púlu suldádu wa ittu datu naginunna kaggína nga bátug guwardiya na. ⁶Ay áwan nala nagdisiplína tu Ari David kitu Adonija oray namissán. Akkan na ngala pe sinaludsud nu taanna, tura na nga kuk-kuwaan datu kuk-kuwaan na. Natáram tutu wala tu Adonija nga udiyán tu Absalom. ⁷Ay nakiamomán kitu Joab nga an-anà tu Zeruya, se kitu Abiatar nga pádi. Ay sumúrut da kitu piyán na, ay sinengán da pe. ⁸May akkan na sumúrut tu Zadok nga pádi, se tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada kitu piyán da. Maddi pe tu Natan nga profeta, tu Shimei, tu Rei se datu guwardiya tu David.

⁹Isa ngalgaw, nawe tu Adonija ka Zohelet nga adanni ka En-rogel, ay se la nagdátun ka toru wa báka, se karneru, se pinalùmag nga urbun báka. Inayabán na datu duddúma nga wawwági na nga annánà tu Ari David, se datu iJuda nga ù-upisiyál natu ári. ¹⁰Ngamay akkan na inayabán tu Solomon nga wagi na ka ama, se tu profeta Benaya se datu guwardiya tu ári.

Pinagbalin da ka ári tu Solomon

¹¹ Ay nawe tu profeta Natan ka giyan tu Batsheba nga ina tu Solomon, se na nán kaggína, “Akkan mu pikam nadámag nga kinuwa da ka ári nge Adonija nga an-anà ne Haggit? Akkan pedin am-ammu ne Ari David nga apu tada. ¹² Ay nu piyan mu nga mesalákan kayu wa magina se Solomon, ay surútan mu ya kagiyam ku kikaw. ¹³ Mawe ka nga dágus ka giyan ne Ari David, ay se mu nán kaggína, ‘Apu ári, di mu mà a nesipata kiyà a nge Solomon na an-anà ku ya sumarunu kikaw nga magtugaw nga ári? Ay taanna, tura nga e Adonija ngin ya ári?’ ¹⁴ Ay ki akiam-amomán mu pikam kaggína, ay umbet tà pe ya mangikagi nga kurug ya kag-kagiyam kaggína.”

¹⁵ Ay díkod nawe kurug tu Batsheba kitu kuwartu tu ári. Ay làlakay pà nang ngin tu ári, ay tu Abishag tu magtag-tagasingan kaggína. ¹⁶ Nagukkab tu Batsheba kitu àràng tu ári. “Nágan na masápul mu?” nán tu Ari David kaggína. ¹⁷ Ay nán tu Batsheba nga nesungbát, “Apu ári, nesipatám kiyà kitun ki ngágan ne APU nga Dios mu, nga e Solomon nga an-anà ku ya sumarunu kikaw nga magári. ¹⁸ Ngamay e Adonija mà ya ári yin, nga akkan mu am-ammu, ápu ári. ¹⁹ Nawe nagdátun ka adu wa toru wa báka, karneru, se pinalúmag nga urbun báka. Ay inayabán na ngámin daya annánà mu, se Abiatar nga pádi, se Joab nga apu daya suldádu. May akkan na inayabán ya an-anà mu wa Solomon. ²⁰ Ay kídi yin ápu ári, ay idaggán daya ngámin na iIsrael ya anngagi mu nu iinna ya sumukát kikaw nga magári. ²¹ Ay nu áwan mu kuwaan kídi, ay ibílang dakami se iya an-anà ku nga Solomon ka kriminal nu matay ka ngin.”

²² Ay kitu akiam-amomán pikam tu Batsheba kitu ári, ay inumbet pe tu profeta Natan. ²³ “Atán ne profeta Natan, ápu ári,” nán da kaggína. Ay kane lumnà tu Natan, ay nagukkab kitu àràng tu ári. ²⁴ Ay se na nán kitu ári, “Kurug mà, ápu ári, nga e Adonija ya kinagi mu nga sumukát kikaw nga magári? ²⁵ Nán ku kiyán, áta kídi nga algaw, ay nawe yin nagdátun ka adu wa toru báka, karneru, se pinalúmag ga urbun báka, se na inayabán daya annánà mu. Inayabán na pe de Joab nga apu daya suldádu, se Abiatar nga pádi. Madama da kídi yin na magkakán se maggiinum, se da isar-sáraw ya ‘Magnanáyun ne Ari Adonija!’ ²⁶ May akkan nà inayabán, ápu ári. Ay oray nge Zadok nga pádi, se Benaya nga pútut ne Jehoyada se Solomon, ay akkan nada pe inayabán. ²⁷ Ikaw kurug ápu ári ta, ya

makin-uray kídi? Awan mu mà kinag-kagi kadakami nga ù-upisiyál mu nu iinna kurug ya sumukát kikaw nga magtugaw nga ári?”

²⁸ Ay nán tu Ari David, “Ayabán nu mán ne Batsheba.” Ay tútu inumbet kammin tu Batsheba kitu giyán tu ári se nagsíkád kitu àráng na. ²⁹ Ay se na nán kaggína: “Isipata ku ke APU nga sibbiyág nga Dios na Israel nga nangisalákan kiyà kadaya ngámin na nakapar-parigátan ku, ³⁰ nga tungpálan ku kídi nga algaw tu nekari ku kikaw kitun ki ngágan ne APU nga Dios na Israel, nga e Solomon nga an-anà mu ya sumarunu kiyà nga magári.” ³¹ Ay nagukkab tu Batsheba kitu àráng na ka angrispitár na kaggína, ay se na nán, “Magnanáyun din ka áwan panda ya ápu ku nga Ari David!”

³² Ay se yala pinaayabán tu ári de Zadok nga pádi, se nge profeta Natan se Benaya nga pútut tu Jehoyada. Ay kane umbet da kitu giyán tu ári, ay ³³ nán na kaggída, “Ayabán nu daya ù-upisiyál nga magsir-sirbi kiyà se kayu mawe ka Gihon. May pagtàyán nu nge Solomon ki molo ku. ³⁴ Ay kitúni, ay ipuwán de Zadok nga pádi, se profeta Natan ka denu nge Solomon ka angngikísi da kaggína nga ári na Israel. Ay se nu wala itanggoyob ya tarumpeta, se nu isáraw ya, ‘Magnanáyun ne Ari Solomon!’ ³⁵ Ay se nu wala nga bulunan na magulli kanedi, se la nga magtugaw kiya tugaw ku, nga sumukát kiyà nga ári. Aggína ya piníli nga magturáy ki ngámin na Israel se Juda.” ³⁶ “Màwa ya nán mu!” nán tu Benaya nga pútut tu Jehoyada. “Ay e APU nga Dios mu din ya mamagintútu kiyán! ³⁷ Ay e APU din pe ya mamul-bulun ke Solomon, nga ummán ki namul-bulun na kikaw, ápu ári. Pagbalinan din pe ne APU nga nangà-ngátu nga ári nge Solomon may ikaw, ápu ári.”

³⁸ Ay díkod nagrabbuwát de Zadok, Natan, Benaya, se datu guwardiya tu ári. Pinagtakay da tu Solomon kitu molo tu Ari David, se da nippan ka Gihon. ³⁹ Ay kane dummatang da, ay inalà tu Zadok kitu báwi na tu sàgud da aggippayán ka denu, se na ipuwán tu Solomon. Ay se da nga netanggoyob tu tarumpeta. Ay se la nesáraw ngámin datu tolay ya, “Magnanáyun ne Ari Solomon!” ⁴⁰ Nebulun ngámin datu tolay kitu Solomon nga nagulli ka Jerusalem. Kaggída nga magdal-dalen, ay magbabaliing da nga makang-anggam. Ay gapu kitun na aggang-anggam da tutu wala, ay ummán ka mayagyag tu lusà kitu págat da se daggat datu tukár da.

1:33 Ya molo, ay isa nga animál nga pagpultán kabalyu se asnu ya singan na.

⁴¹ Ababbalin de Adonija se datu kabbulun na kitu say-am da kane magìna tu Joab tu tannug tu tarumpeta, ay nán na, “Nágan na ya mà-màwa, tura napágat tutu wala ka ìli?” ⁴² Ay kaggína nga makun-oni, ay inumbet tu Jonatan nga an-anà tu Abiatar nga pádi. “Lumnà ka,” nán tu Adonija kaggína, “ammù a namáru ka nga tolay. Atán napiya nga idámag mu?” ⁴³ Ay nán tu Jonatan, “Akkan ápu, ta nge Ari David, ay pinagbalin na ngin ne Solomon ka ári. ⁴⁴ Pinapan na ka Gihon de Zadok nga pádi, nge profeta Natan, se Benaya nga an-anà ne Jehoyada, kabbulun da pe datu guwardiya ne Ari David. Pinagtakay da nge Solomon kitu molo ne Ari David. ⁴⁵ Ay kitúni inipuwán de Zadok se Natan ka amagbalin da kaggína ka ári. Ay apaggulli da ngala, ay túya ngámin na tolay ka ìli ay maganggam da. Ittu yán ya págat ta nagìna mu. ⁴⁶ Ay kídì yin, ay e Solomon nin ya magtutúgaw kitu tugaw ári. ⁴⁷ Akkan nala yán, áta nawe datu ù-upisiyál ne Ari David kitu giyán na, ay se da nán panggap ke Solomon, ‘Pagbalinan din pe ne Dios nga nangà-ngátu nga ári nge Solomon may ikaw, ápu ári,’ nán da. Ay naglukkup tu ári kitu idda na nga nagday-dáyaw ⁴⁸ nga na nán: ‘Maday-dáyaw we APU nga Dios na Israel, ta nepalúbus na nga masingan ku pikam ya isa kadaya pútut ku nga sumukát kiyà a ári.’”

⁴⁹ Ay kane mammuwán datu apat tu Adonija tun, ay naggaansing da se da nasip-siparà a nagtatálaw. ⁵⁰ Ay tu Adonija, ay nagansing kitu Solomon. Ay tútu nawe kitu Tabernákulu, se yala naggáput kitu sinan sàgud natu altár. ⁵¹ Ay uwad nangikagi kitu Solomon nga nán na, “Magansing tu Adonija kikaw, ay túya atán na siggagáput kitu sinan sàgud natu altár. Ay akkan magtálaw kanu kitúni nu akkan mu ikari nga akkan mu patayan, ápu ári.” ⁵² Ay nán tu Solomon nga nesungbát, “Nu mepassingan na nga mapiyár nga tolay, ay áwan mippà oray isa ki abù na. May nu taraydor, ay masápul matay.” ⁵³ Ay se na nga pinálà tu Adonija kitu altár, ay se da nga nilbet kitu giyán tu Ari Solomon. Ay kane umbet, ay nagukkab kitu àráng tu ári, ay se yala pinapan tu Ari Solomon pe yin nga nán na, “Ang ka ngin ka balay mu.”

Tu nuddi nga bílin tu David kitu Solomon

2 Ay kane tagay matay yin tu David, ay binílin na tu Solomon na an-anà na, nga na nán kaggína: ² “Tagay yà in na matay. Ay túya pagbagkaddan mu ya uray mu, se akkan ka magtal-talaw. ³ Kuwaan mu

ngámin daya bil-bílin ne APU nga Dios mu, se surútan mu daya sur-súru na. Ikurug mu ngámin daya lin-lintag se bil-bílin na, se daya kinag-kagi na, nga nesur-súrát tu Moses, ta senu napiya ya pagtungpálan daya ngámin na kuk-kuwaan mu, oray ka wàna ya kapannán mu. ⁴ Ay nu kuwaam dayán, ay tungapálan ne APU ya kari na kiyà kitun nga nán na, ‘Nu kappiyánan da nga sin-sinnan daya pútupútut mu ya kabiy-biyág da, se ipas-pasnà da tutu wala ki ngámin uray da ya isussúrut da kiyà, ay atán peyang ya isa kaggída ya magári kídi Israel.’

⁵ Ay ya isa pe, ay ammu mu tu kinuwa ne Joab nga an-anà ne Zeruya kiyà, kitu nagpatay na kadatu duwa nga apu daya suldádu na Israel; tu Abner nga an-anà tu Ner, se tu Amasa nga an-anà tu Jeter. Pinatay nada kitu áwan nin gubát, ka bálát na kaggída kitu inammatay da kadatu kalínga da kitu gubát. Awan bas-básul datun na pinatay na. Aggína ya nagbásul ki pannakatay da. ⁶ Túya usaran mu ya kinalaing mu kaggína. Ngamay akkan mu ipalúbus nga matay yala ki gángay pannakatay gapu ki kinalakay na. ⁷ May magmar-máru ka kadaya annánà ne Barzillai nga iGilead. Iráman muda kadaya tolay ya mepang-pangán kikaw. Ta aggída tu sinummeng kiyà kitu nagtálaw ku kitu wagi mu wa Absalom. ⁸ Atán pe ye Shimei nga an-anà ne Gera nga iBahurim, nga gakagaka tu Benjamin. Ginegedán nà tutu wala kitu algaw wa agtálaw ku nga mawe ka Mahanaim. Ngamay kane inumbet nga sumabat kiyà ka Jordan, ay nesipatà ke APU nga akkan ku patayan. ⁹ Ngamay akkam bay-án nala nga ummán ka áwan na kinuwa nga nadakè. Nasírib ka, ay túya ammum mala ngin ya masápul la kuwaam kaggína. Papatay mu oray ki kalàlakay na ngin.”

¹⁰ Ay se yala natay tu Ari David. Nawe da netaman kitu íli na nga nengágan kaggína kampela ngin nin. ¹¹ Appát púlu dagun na nga nagturáy ka Israel. Pittu dagun na nga nagturáy ka Hebron, se tallu púlu se tallu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ¹² Ay tu Solomon tu sumukát kitu ama na nga David nga nagári. Ummirut tu agturáy na.

¹³ Ay tu Adonija nga an-anà tu Haggit, ay nawe ka giyán tu Batsheba nga ina tu Solomon. “Napiya kam ya panggap mu wa inumbet?” nán tu Batsheba kaggína. “Ò, napiya ya panggap ku,” nán tu Adonija nga nesungbát. ¹⁴ Ay se na la nán, “Ya kurug na, ay inumbet tà ta atán agngan ku kikaw.” “Nágan na tun ta?” nán tu Batsheba. ¹⁵ Ay tútu nán tu Adonija,

2:5 Ya litiral nga sarut na ki aggúni nga Hebreo, ay ‘Dinagáan na ya sinturon na se daya ismágel na.’

“Ammum nga iyà kuma ya magári; ittu ya namnamáan ngámin daya tolay kídi Israel. May sabáli ya nàwa, ta ya udiyán ku ya nagári, ta ittu mà ya pagayatán ne APU. ¹⁶ Ay kídi yin, ay atán kuma ya agngan ku kikaw. Ay sápay kuma ta akkan nà bàlaan,” nán na. “Nágan na agngan mu ta?” nán tu Batsheba. ¹⁷ Ay tútu nán tu Adonija, “Ikaw mán nala ngin ya makiamomán agpà ke Ari Solomon, ta ammù nga ginán naka. Kagiyam mán agpà kaggína nga idde na ngala ngin kiyà e Abishag nga iShunem ka atáwa ku.” ¹⁸ “Ara a lugud,” nán tu Batsheba. “Bay-ám ta mawe ku amomanán ya ári.”

¹⁹ Ay díkod nawe kurug tu Batsheba kitu giyán tu Ari Solomon, ay se na kinagi tu ag-agngan tu Adonija. Nagsíkad tu ári nga nanabat kaggína se yala nagukkab kitu àráng tu ina na. Ay kane magtugaw win, ay nagpálà pikam ka tugaw natu ina na, se na nepippáy kitu pane diwanán na. Díkod nagtugaw tu ina na. ²⁰ Ay nán tu Batsheba, “Atán nala bittì a piyán ku wa agngan kikaw. Sápay kuma ta akkan nà a bàlaan.” Nágan na tun ta, ina?” nán tu Solomon. “Ammu mu mà a akkan taka bàlaan.” ²¹ Ay nán tu Batsheba, “Ipalúbus mu kuma nga atawán ne Adonija nga wagi mu nge Abishag nga iShunem.” ²² Ay nán tu Solomon, “Taanna, tura mu piyán na ipaatáwa ku we Abishag ke Adonija? Nu ummán kiyán, ay ya pangiturayán ku lugud dala ngin ya agngan mu pára kaggína. Oray ta manákam may iyà. Ay se pumane pe kaggína de Abiatar nga pádi se Joab nga an-anà ne Zeruya!” ²³ Ay se yala nagsipata tu Ari Solomon ke APU nga nán na, “Panísan nà din ne Dios nu akkan ku patayan ne Adonija gapu kiyán na agngan na. ²⁴ Nge APU mismu ya nagpatugaw kiyà kiya tugaw natu ama ku nga David. Tinungpál na tu kari na nga iyà ya pagturayan na, se daya gakagaka ku. Ay túya isipata ku ke APU nga sibbiyág nga kídi nga algaw, ay matay ye Adonija. ²⁵ Ay tútu binon tu Ari Solomon tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada nga mawe mamatay kitu Adonija. Ay tútu nawe na kurug pinatay.

²⁶ Ay nán tu Ari Solomon kitu Abiatar nga pádi, “Mawe ka ngin ka Anatot, kitu lusà mu. Rabbang mu ya matay, may akkan taka patayan, ta nepagbúlig ka ki Arko ne Apu DIOS kitu kasibbiyág pikam tu ama ku wa David. Ay nepagrígát ka pe kaggína kadatu ngámin na nakapar-parigátan na.” ²⁷ Díkod nippà tu Solomon tu Abiatar nga pádi ne APU. Napagintutuwan kurug tu kinagi ne APU ka Shilo mepanggap kadaya gakagaka tu Eli nga pádi.

²⁸ Ay kane madámag tu Joab tun na nàwa, ay nawe kitu Tabernákulu ne APU, ay se yala naggáput kitu sinan sàgud kitu altár. Akkan pumane tu Joab kitu Absalom, may pumane kitu Adonija. ²⁹ Ay kane mammuwán tu Ari Solomon nga nawe tu Joab kitu Tabernákulu ne APU se atán kitu giyán tu altár, ay binon na tu Benaya nga mawe mamatay kaggína. ³⁰ Ay díkod nawe tu Benaya kitu Tabernákulu ne APU, se na nán kitu Joab, “Nán ne ápu ári nga lumawán ka kiyán nin!” May nán tu Joab nga nesungbát, “Maddi yà. Matay yà kídi.” Ay díkod nagulli tu Benaya ka giyán tu ári, se na kinagi kaggína tu kinagi tu Joab. ³¹ Ay tútu nán tu Ari Solomon, “Kuwaam lugud a ya nán na. Mawe mu wa patayan, se mu la itaman. Ta senu mippà ki pamilya mi ya básul na nga nagpatay kadaya tolay ya áwan bas-básul. ³² Kídi ay aggína kampela ngin nin ya pabasúlan ne APU ki pannakatay na, gapu kitu nammatay na kadatu duwa nga lalláki nga namà-máru may aggína. Akkan am-ammu tu ama ku tu nammatay na kitu Abner nga an-anà tu Ner nga upisiyál daya suldádu na Israel, se tu Amasa nga an-anà tu Jeter nga apu datu suldádu ka Juda. ³³ Mapánis nge Joab se daya gakagaka na ka áwan panda, gapu ki pannakatay datun na tolay. Ngamay tu David se daya gakagaka na, se ya pangiturayán na, ay idde ne APU din kaggída ya kinatalna ka áwan panda.” ³⁴ Ay se yala nawe tu Benaya kitu Tabernákulu, se na pinatay tu Joab, ay se da netaman kitu lebut kammin tu balay na ka ir-ir-er. ³⁵ Ay tu Benaya ngin tu nesukát tu Ari Solomon kitu Joab nga apu datu suldádu. Ay tu Zadok nga pádi pe tu nesukát na kitu Abiatar nga pádi.

³⁶ Ay se yala pinaayabán tu ári tu Shimei, se na nán kaggína, “Mangipàdà ka ka balay mu kídi Jerusalem, ta magyán ka kídi na ngin. Akkan ka magtal-tálaw kídi nga mawe ka sabáli nga giyán. ³⁷ Ta ki oras nga agtálaw mu, se ka nga dumalákit ka wángag Kidron, ay kurug la nga matay ka. Ay ikaw kampela ngin nin ya makin-básul ki katay mu.” ³⁸ Ay nán tu Shimei nga nesungbát kitu ári, “Napiya ya kinagi mu, ay ittu ya surútan ku, ápu ári.” Ay díkod nagiyan tu Shimei ka Jerusalem ka nabayág.

³⁹ May kane malpás tu tallu dagun, ay nagbarráw datu duwa nga asassu tu Shimei se da nawe ka Gat, kitu giyán tu Achis nga ári kitúni nga an-anà tu Maaca. Ay kane mammuwán tu Shimei nga atán datu asassu na ka Gat, ⁴⁰ ay nesagána na tu asnu na, se la nga nawe ka giyán tu Ari Achis ka Gat, ta mawe na sapúlan datu asassu na. Ay kane masmà nada, ay neulli nada kammin. ⁴¹ Ay kane mammuwán tu Ari Solomon nga nawe tu

Shimei ka Gat, ay se nagulli yin, ⁴²ay pinaayabán na, se na nán kaggína, “Di taka mà a pinagkari ki ngágan ne APU, se taka kinagiyánan na akkan ka magtal-tálaw kídí Jerusalem? Nán ku kitun na ki oras sa nagtálaw ka, ay kurug gala nga matay ka. Ay nán mu kiyà kitun na, ‘Napiya ya nán mu, ay ittu yán ya surútan ku,’ nán mu. ⁴³May taanna, tura mu akkan tinungpál tu sinipataán mu ke APU, se tu bílin ku kikaw?” ⁴⁴Ay nán pikam natu ári: “Madamdám mu pikam datu nadakè a kinuw-kuwa mu kitu Ari David nga ama ku? Ay kídí, ay panísan naka ne APU ngin gapu kadatun na nadakè kinuw-kuwa mu. ⁴⁵Ngamay bindisiyonán nà, ay se magtul-túluy ka áwan panda ki àráng ne APU ya agturáy natu ama ku nga David se daya gakagaka na.” ⁴⁶Ay se la binílin tu ári tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada. Ay tútu nippan na tu Shimei kitu lasi natu íli se na pinatay.

Ay díkod nanggayát kitun, ay ummirut tu agturáy tu Ari Solomon.

Tu naggadang tu Solomon ka sírib

(2 Chr. 1:3-12)

3 Ay nakipagsissa tu Ari Solomon kitu Faraon nga ári ka Egipto, kane atawán na tu an-anà na. Pinagyán na kitu íli tu David panda kane mabalin na nga kuwaan tu palásiyu na, se tu Templo ne APU, se tu darupírip pa abut na Jerusalem. ²Ay kitun na tiyampu, ay mawe peyang datu ilIsrael nga magdátun kadatu altár kadatu ban-bantay, ta akkan pikam nàwa kitun tu Templo wa pára ke APU.

³Ay pà-pàgan tutu wala tu Solomon nge APU. Ikur-kurug na ngámin datu bil-bílin tu ama na nga David. May nagdátun kammala pe tu Solomon, se nagsidug ka insensu kadatu altár nga atán kadatu ban-bantay.

⁴Ay tu altár ka Gibeon tu kapàgán kadatu ngámin na altár. Ay tútu kitúni tu nap-apanán pe tu Ari Solomon na nagdátun; nagdátun ka maríbu wa dátun na masídug kitu altár kitúni na. ⁵Ay kitu kaatán tu Solomon kitúni, ay nagpassingan ne APU kaggína ki tagenap na kitu isa nga gabi. Ay nán ne Dios kaggína, “Nágan naya piyán mu wa iddè kikaw?” ⁶Ay nán tu Solomon nga sumungbát, “Nepassingam ya abay se akkan maul-ulis nga aminya mu kitu ama ku nga David nga bobonan mu, ta nekur-kurug naka peyang, se mapiyár se nalintag. Ay netul-túluy mu ya abay se akkan maul-ulis sa aminyám kaggína panda kadedi nga al-algaw, ta niddán mu

ka isa nga an-anà na nga ittu ya summukát kaggína nga magári kídi yin. ⁷O APU nga Dios ku, pinagbalin nà ka ári nga kasukát tu ama ku, oray nu nabagu wà pikam, se áwan ku am-ammu mepanggap ki panagturáy. ⁸Ay kídi yin, ay iyà a bobonan mu ya mangiapu kadaya píli mu wa tolay mu wa adu tutu wala nga akkan ta mabílang. ⁹Ay túya iddán nà ka sírib nga masápul ku ki angngituráy ku kadaya tolay mu, ta senu mapaglásin ku ya napiya se nadakè. Ta inna kuma ngala ya makabaal mangituráy ki sibna tabbun na tolay?”

¹⁰Ay naganggam me Apu ta sírib tu inadang tu Solomon. ¹¹Ay tútu nán ne Dios kaggína: “Ay gapu ta sírib ya inadang mu nga mangituráy kadaya tolay ku, nga akkan ya adaddu wa biyág, onu kinabànéng onu ya karápun daya kalínga mu, ¹²ay iddè kikaw ya agngan mu. Iddán taka ka sírib se napiya nga pannakaáwat, ta senu áwan mu kapáda oray kadatu nun-unna nga tolay, ay se áwan pe yin ka panda ya mepáda kikaw. ¹³Idde ku pikam kikaw ya akkan mu wa inadang; ya kinabànéng se kinadáyaw! Ta senu áwan ári nga mepáda kikaw kídi kalawagán ki kasibbiyág mu. ¹⁴Ay nu surútan nà, se ikurug mu ngámin daya bil-bílin se lin-lintag ku, nga ummán kitu kinuwa natu ama mu nga David, ay iddán taka ka adaddu wa biyág.”

¹⁵Ay kane malukág tu Solomon, ay nammuwán na nga tagenap na gáyam datun. Ay se yala nagulli ka Jerusalem, se yala nagsíkad kitu giyán tu Arko ne APU, ay se yala nagdátun ka masídug ga dátun se tu dátun na akikappiya. Ay se na ngala pinagsay-am datu ngámin na ù-upisiyál.

Tu sírib tu Solomon kitu nangrisut na kitu isa nga kásu

¹⁶Ay kitu namissán, ay uwad da duwa nga púta nga nawe kitu Ari Solomon nga makiseng nga mangrisut kitu ríri da. ¹⁷Ay nán natu isa kaggída, “Apu ári, magkobung kami se idi nga babay. Nagan-anà à kitu kaatán na kitúni. ¹⁸Ay kane malpás ya tallu walgaw, ay nagan-anà pe idi nga babay. Tittu kami nga duwa ka balay. ¹⁹Ay kitu isa nga gabi, ay nalidat na tu an-anà na kaggína matúdug. Ay túya natay. ²⁰Ay kitu túlad gabi, kiyà a matúdug, ay inalà na ya an-anà ku nga kallay ku, se na nesukát tu an-anà na nga natay. ²¹Ay kane malukág gà kane pagmakát, ay pasusuwan ku ya an-anà ku wa nán ku, may natay. Ay kane kappiyánan ku wa sinnan, ay akkan gáyám ma ittu tu an-anà ku win.” ²²Ngamay nán

tu mekàduwa nga babay, “An-anà ku ya sibbiyág. Tu natay tu an-anà mu.” Ay nán natu nunna nga babay, “Akkan! Tu natay tu an-anà mu; an-anà ku ya sibbiyág,” nán na. Ay nagsin-sinnungbát da ngin kitu àráng tu ári.

²³ Ay tútu nán tu Ari Solomon, “Nagpáda kayu wa mangagi nga sibbiyág ya an-anà na, se áwan mangipudnu kadakayu nu iinna ya makin-an-anà kitu natay.” ²⁴ Ay se yala nán tu ári, “Pangalà dà mán ka ampiláng.” Ay tútu niddán da ka ampiláng. ²⁵ Ay se na nán, “Silatan nu ya sibbiyág ga an-anà, se nu idde ya tangasilát kiya isa, ya tangasilát ay kiya isa.” ²⁶ Ay gapu ta pà-pàgan natu kurug makin-an-anà kitu sibbiyág ga an-anà, ay nán na kitu ári: “Apu ári, idde nu wala ngin ya an-anà kaggína! May akkan nu agpà a patayan.” Ngamay tu isa ay nán na, “Ara, silatan nu, ta senu áwan ya makin-kuwa kadakami kaggína.” ²⁷ Ay tútu nán tu ári nga nesungbát, “Akkan nu patayan ya an-anà! Idde nu kiya babay nga maminya nga magbiyág ya an-anà, ta aggína ya kurug ga ina na.” ²⁸ Ay kane madámag ngámin datu ilsráel tun na nangrisut na kitun na kásu, ay nasdaáwan da ngámin kitu kinasírib na. Ay tútu abay tutu wala tu ammatag da kitu ári, ta nammuwán da nga gayát ke Dios tu sírib na nga mangrisut ka ríri.

Datu ù-upisiyál tu Solomon

4 Ay tu Solomon tu ári kitu ngámin na Israel. ² Ay tu dedi datu nangátu wa ù-upisiyál na: tu Azaria nga an-anà tu Zadok tu pádi. ³ Ay tu Elihoref se tu Ahija nga annánà tu Shisha datu sikritári tu ári. Ay tu Jehoshafat nga an-anà tu Ahilud tu pára súrát kadatu mà-màwa kitu pangiturayán tu ári. ⁴ Ay tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada tu apu datu suldádu. Ay tu Zadok se tu Abiatar datu pappádi. ⁵ Ay tu Azaria nga an-anà tu Natan tu apu datu ù-upisiyál. Ay tu Zabud nga an-anà pe natu Natan tu pádi se mapiyár nga agpamutuán tu ári. ⁶ Ay tu Ahishar tu pakammuwan da kitu palásiyu. Ay tu Adoniram nga an-anà tu Abda tu makammu kadatu asassu nga pilítan da nga pagub-ubraan.

⁷ Ay uwad pe sangapúlu se duwa nga upisiyál nga pakammuwan tu Ari Solomon kadatu il-íli ki ngámin na Israel. Ki káda búlán, tu isa kaggída tu makammu kadatu akakkanan na ári se datu akkobung na. ⁸ Ay tu dedi datu ngag-ngágan datun na sangapúlu se duwa nga pakammuwan na: Tu Ben-hur, tu makammu kitu ban-bantay nga giyán ka Efraim. ⁹ Ay tu

Ben-deker tu makammu kadatu íli Makaz, Shaalbim, Bet-shemes, se Elon Bet-hanan. ¹⁰ Ay tu Ben-hesed tu makammu kadatu íli Arubbot se Soco se ngámin na íli Hefer. ¹¹ Ay tu Ben-abinadab tu makammu kitu ngámin na Nafat-dor. (Inatawán na tu Tafat nga an-anà tu Ari Solomon). ¹² Ay tu Baana nga an-anà tu Ahilud tu makammu kadatu íli Taanac, Megiddo, se itu ngámin Bet-shean, nga adanni ka Zaretan nga panillod ka Jezreel panda ka Abel-Mehola, se panda kitu dammáng na íli Jokmeam. ¹³ Ay tu Ben-geber, tu makammu ka íli Ramot-Gilead, meráman tu íli Jair nga nengágan kitu Jair nga an-anà tu Manasse; tu íli ka Gilead, se Argob ka íli Bashan, meráman datu annam púlu wa il-ileli nga naabut ka darupírip se nàwa ki dadakkal la rebár nga bága datu gitap tu ruwángan da. ¹⁴ Ay tu Ahinadab nga an-anà tu Iddo tu makammu ka íli Mahanaim. ¹⁵ Ay tu Ahimaaz tu makammu ka íli Naftali. (Inatawán na tu Basemat nga an-anà pe tu Solomon). ¹⁶ Ay tu Baana nga an-anà tu Hushai tu makammu ka íli Asher se Bealot. ¹⁷ Ay tu Jehoshafat nga an-anà tu Parua tu makammu ka íli Issacar. ¹⁸ Ay tu Shimei nga an-anà tu Ela, tu makammu ka íli Benjamin. ¹⁹ Ay tu Geber nga an-anà tu Uri, tu makammu ka íli Gilead, nga neturayán kitun natu Sihon nga ári datu Amoreo se tu Og nga ári ka Bashan. Ay uwad sissa nga upisiyál ka íli Juda.

Tu kinabànéng natu pangiturayán Solomon

²⁰ Ay adu tutu wala datu tolay ka Juda se Israel. Ummán ki kaadu daya ginat ki dappit bebay tu kaadu da. Ay adu tutu wala pe tu kanan da se inuman da, ay se nagánas tu biy-biyág da. ²¹ Neturayán tu Ari Solomon datu ngámin na pangiturayán, manggayát ka wángag Eufrates dumatang kitu íli datu Filisteo, panda kitu nagpandanán na Egipto. Nepeturayán da ngámin kaggína, ay se nagrig-rigálu da kaggína kitu báyat na nagbiyág na.

²² Ay ya kaadu natu inalgaw wa kanan de Ari Solomon kitu palásiyu, ay 150 nga sáku nga napiya nga arína, se 300 sáku nga akkan nemà a arína; ²³ sangapúlu wa báka nga pinalùmag ki kurál, se duwa púlu wa báka nga pinalùmag ki agpastuwán, se magatut nga karneru; malaksid pikam datu nagbal-baláki nga ugta, se datu naglulùmag ga anù se an-anù.

²⁴ Iturayán tu Ari Solomon datu ngámin na à-ári se datu pangiturayán da nga atán kitu padne sirbútán ka Eufrates; manggayát ka Tifsa panda

ka Gaza. Napiya pe tu akikabulun na kadatu il-ili kadatu lib-lebut na. ²⁵Ay kitu kinaári tu Solomon, ay áwan riribù datu iJuda se datu iIsrael, manggayát ka Dan panda ka Beer-sheba. Ay ki káda pamilya kaggída, ay atán kampela ngin tu kamulán da ka úbás se gígus. ²⁶Appát púlu ríbu datu kurál datu kabalyu nату Solomon nga pára ki lúgán na ki gubát, se sangapúlu se duwa ríbu datu maragkabalyu na. ²⁷Ay ki káda búlán ay isa kadatu sangapúlu se duwa nga pakammuwan na tu mangidde ka kanan tu ári se datu ù-upisiyál na; siguraduan da nga atán ngámin datu masap-sápul da. ²⁸Ay mangilbet da pe ka sibáda se dagámi nga kanan datu kabalyu na. Ippan da dedi kitu giyán na pakasapúlán da. ²⁹Ay niddán ne Dios tu Solomon ka sírib se laing na nga áwan na tutu kepadáan. ³⁰Nasi-sírib may datu ngámin na nasírib ba tolay ka pane lattakán, se datu ngámin na nasírib ka Egipto. ³¹Nasi-sírib may oray inna nga tolay; nasírib may tu Etan na iEzra, se datu annánà tu Mahol nga de Heman, Calcol se Darda. Nagdin-dinnámag kadatu ngámin nasiyon kitu lebut na. ³²Ay uwad da nga tallu ríbu wa makag-kagi nga kinag-kagi na, ay se maríbu se isa nga kansiyon nga kinuwa na. ³³Ay isur-súru na pe ya mepanggap kadaya ngámin baláki múla, ummán kitu káyu wa sedoro ka Lebanon, se tu kaddat nga isopo wa tumúbu ki gakki naya darupírip pa abut. Ay isur-súru na pe ya mepanggap kadaya an-animál, an-anù, idaw se daya sissida. ³⁴Ay ngámin datu à-ári ki ngámin kalawagán na nakadámag kitu kinasírib tu Ari Solomon, ay nangipàrob da kadatu tolay da nga mawe manggina kaggína.

Tu angngisagána da kadatu aruminta tu Templo

(2 Chr. 2:1-18)

5 Magkopun datu Hiram nga ári ka Tiro se tu Ari David kitu kasibbiyág na pikam. Ay kane madámag tu Ari Hiram nga tu Solomon nga pútut tu David tu sumukát kitu ama na nga ári, ay nepàrob na datu panguniyan na kitu Solomon. ²Ay tútu nepekagi tu Solomon kitu Hiram nga: ³“Ammum nga akkan natagammu tu ama ku nga David ya nangipasíkad ka Templo nga pagday-dayáwan ke APU nga Dios na, ta pabeg makigubát kadaya nasiyon ki lebut na tu kinuwa na, panda kitu nangipaábà ne APU kaggína kadatu ngámin na kalínga na. ⁴May kídì yin, ay pinagtalna ne APU nga Dios ku daya lib-lebut naya pangiturayán ku. Awan ku win na kalínga,

ay se napiya pe yin ya ngámin. ⁵Ay túya palánu ku ya mangipasíkáð ka Templo nga pagday-dayáwan ke APU nga Dios ku, ta ittu tu kinagi ne APU kitu ama ku nga David kitu inagkuna na nga, ‘Ya an-anà mu nga ittu ya isukát ku kikaw nga magári ya mangipasíkáð ka Templo nga pagday-dayáwan da kiyà.’ ⁶Ay túya pangaásim agpà ta ibon mu daya tolay mu nga mawe ka Lebanon ta pagkallang dà kadaya káyu wa sedoro. Ibon ku pe daya bobonan ku nga mamulun kaggída. Tangdánan ku daya tolay mu ki piyám nga panangdán ku kaggída. Ay ammu mu mà a áwan kadakami ya makammu pà nang magkallang nga ummán kadaya iSidon.”

⁷Ay kane magína tu Hiram tu pekagi tu Solomon kaggína, ay naganggam pà nang. Ay se na nán, “Maday-dáyaw nge APU ta niddán na tu David ka an-anà a nasírib nga mangituráy ki abay ya nasiyon na Israel. ⁸Ay tútu nepekagi na kitu Solomon idi: Nakagi kiyà in tu nepekagi mu. Ay nakasagána ngà a mangidde kadaya kasapúlán mu wa káyu wa sedoro se tálang. ⁹Paulúdán ku daya káyu kadaya tolay ku, se da ippan ka bebay Mediterranean. Kuwaan da nga gákit da, ay se da ngala idalen ki bebay nga ippan ki piyám nga pangippannán. Ay se da la nga warwaran nu dumatang da, se mu wala paulúdán. Ay ya bátug pagbáyad mu kiyà, ay iddán nakami yala ka kanan mi se daya kabulun ku ki palásiyu.” ¹⁰Ay díkod niddán tu Hiram tu Solomon kadatu ngámin na kasapúlán na nga káyu wa sedoro se tálang. ¹¹Ay niddán pe tu Solomon tu Hiram ka annam púlu ríbu sáku wa trígo nga kanan datu kabulun na kitu palásiyu na, se magatut se sangapúlu ríbu wa galon na denu olíbo, ki káda dagun. ¹²Ay kurug niddán ne APU tu Solomon ka sírib na se laing na, ta ittu tu nekari na kaggína. Ay díkod napiya tu nagkopun tu Hiram se tu Solomon. Nagkari da nga akkan da magginnubát.

¹³Ay naggalà tu Ari Solomon ka tallu púlu ríbu nga tolay ka Israel nga pagubraan na. ¹⁴Pinagkàlu nada nga grúpu; sangapúlu ríbu ki káda grúpu. Mawe ka Lebanon na magubra ka makabúlán ya káda grúpu se da magyán ka babalay da ka duwa búlán. Ay tu Adoniram tu kapatás da. ¹⁵Ay uwad pe walu púlu ríbu wa tolay tu Solomon nga maragkallut ka batu kitu ban-bantay, se pittu púlu ríbu nga pára úlud kadatu nàlután na batu. ¹⁶Tallu ríbu se tallu gatut datu kapatás datu magub-ubra. ¹⁷Ay se yala pinapan tu Ari Solomon da nga magubra. Nawe da nga nagkallut kadatu dadakkal se napiya nga batu nga ittu datun datu pundasiyon tu Templo. ¹⁸Díkod datu pagub-ubraan tu Solomon se datu pagub-ubraan

tu Hiram se datu tolay ya iGebal nga kabbulun da, ay tinablun da datu káyu, se nagkallut da ka batu nga masápul da kitu anngipasíkad da kitu Templo.

Tu nangipàdà tu Solomon kitu Templo

6 Ay ginayatán tu Solomon nga ipàdà tu Templo ne APU kane malpás tu appát gatut se walu púlu dagun nanggayát kitu nagtálaw datu iIsrael ka Egipto; ittu tun tu mekappát dagun tu Solomon nga magári ka Israel, kitu mekàduwa búlán nga ittu tun tu búlán na Ziv. ²Ay ya rukud tu Templo nga kinuwa tu Solomon pára ke APU, ay 27 mitru se 60 sentimitru tu pásit na, 9 mitru se 20 sentimitru tu súbá na, se 13 mitru se 80 sentimitru tu kalingúdu na. ³Ay tu balkon na ka panin àráng ay 4 mitru se 60 sentimitru tu magpanin unag, se 9 mitru se 20 sentimitru tu kaabay na; páda na kitu súbá na Templo. ⁴Ay datu lamdáwan na, ay kinuwa tu Solomon nga abay ki amin-unag may itu amin-lasi. ⁵Ay atán da pe kinuwa na nga kuwartu nga nepalebut kitu amin-lasi datu dingding kadatu bíkat se kitu likud natu Templo. ⁶Tallu sarundù datu kuwartu. Tu munna nga sarundù, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru, tu kaabay da. Tu mekàduwa nga sarundù ay duwa mitru se walu púlu sentimitru tu kaabay da. Ay tu mekàlu wa sarundù, ay tallu mitru se duwa púlu sentimitru tu kaabay da. Ay neútup kammin datu kuwartu kitu dingding natu Templo. Nesap-át datu kuwartu kitu palidped nga nepalebut kitu dingding natu Templo, ta senu akkan da masápul ya mangìbut ka ampáan kitu dingding na Templo nga kesap-atán da.

⁷Ngámin datu batu wa inusár da kitu Templo, ay pinadán da nga killután kitu naggalakkán da. Ay díkod áwan ta magina nga tannug martilyu onu parakul onu inna nga aruminta nga balayyáng kaggída nga magubra kitu Templo.

⁸Tu gagyangán datu kuwartu kitu munna sarundù, ay atán kitu padne allod natu Templo. Ay manggayát kitúni, ay atán agdán na mawe kitu mekàduwa nga sarundù, se la manggayát kitúni, ay atán manin agdán na mawe kitu mekàlu wa sarundù a kuwartu. ⁹Ay díkod nabalín tu Solomon na kinuwa tu Templo. Tu bobida na se datu tak-takkál na, ay káyu wa sedoro da ngámin. ¹⁰Ay datu kuwartu ki lebut natu Templo, ay duwa

mitru se duwa púlu sentimitru tu kalingúdu da. Káyu wa sedoro pe nga nekapat kitu dingding tu nekesap-atán da.

¹¹ Ay se la nán ne APU kitu Solomon, ¹² mepanggap kitu Templo nga kuwaan na, “Nu surútam daya sur-súrù, se kuwaam daya ngámin na bil-bílin ku, ay tungpálan ku tu nekarì kitu ama mu wa David. ¹³ Mepagataatán nà kadaya tolay ku wa iIsrael kiya Templo nga kuwaan mu; akkan kuda nga igsán.”

¹⁴ Ay díkod binalin tutu wala tu Solomon tu Templo.

Datu inunag natu Templo

(2 Chr. 3:8-14)

¹⁵ Ay tu unag natu Templo, ay narànúán ka tabla nga sedoro ngámin tu dingding na, se tu bobida na. Ay tu datág na ay narànúán ka tabla nga tálang. ¹⁶ Ay se na ngala kinuwartu tu amin-likud, nga ittu tu Kapàgán na Giyán. Sangapúlu mitru tu kadakkal na. Tabla nga sedoro pe tu inusár na kitu datág na panda kitu bobida na. ¹⁷ Nakuwartu pe tu panin àráng natu Kapàgán na Giyán. Duwa púlu mitru tu kadakkal na. ¹⁸ Nadingdingán ka tabla nga sedoro tu ngámin na amin-unag natu Templo. Ay díkod, áwan masingan kadatu batu wa dingding. Nauk-ukítán ka sinan bak-bakúbà se sinan but-bútà datu tabla. ¹⁹ Ay kinuwa tu Solomon tu Kapàgán na Giyán kitu Templo, ta ittu tu pangippayán da kitu Arko nga nekippayán datu nekesurátan daya bil-bílin ne APU. ²⁰ Ay ya kadakkal natun, ay sangapúlu mitru nga nagbaal. Ay sangapúlu mitru pe tu kalingúdu na. Nakalupkopán tu ngámin dingding na se bobida na ka pabeg ga balitù. Ay nadingdingán pe tu altár ka sedoro. ²¹ Pinakalupkopán pe tu Solomon ka pabeg balitù tu unag tu Templo. Ay se la atán káwar nga balitù a nepabbag kitu gagyangan natu Kapàgán na Giyán na nakalupkopán pe ka balitù. ²² Ay díkod pinakalupkopán tu Solomon ka balitù tu ngámin na unag tu Templo, se tu altár kitu Kapàgán na Giyán.

²³ Nangwa ka duwa nga sinan kerubin se na nippáy da kitu Kapàgán na Giyán. Nàwa da ka káyu wa olíbo, se appát mitru se annam púlu sentimitru tu kalingúdu da. ²⁴ Ay datu payà datu sinan kerubin, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru tu kadaddu da. Ay díkod appát mitru se annam púlu sentimitru tu kadaddu da manggayát kitu untù natu isa payà panda kitu untù natu isa. ²⁵ Nagpáda ya kaabay se kadaddu datu duwa

nga sinan kerubin. ²⁶ Appát mitru se annam púlu sentimitru ya kalingúdu da. ²⁷ Ay se yala pinagtaging tu Solomon datu Kerubin kitu Kapàgán nga Giyán kitu Templo. Nagsabat datu isa payà natu isa isa kaggída kitu túlad tu kuwartu. Ay tu isa payà natu isa isa kaggída ay melilet da kadatu magdammáng nga dingding. ²⁸ Ay kinalupkopán na ka balitù datu duwa nga sinan kerubin.

²⁹ Nadekorasiyonán datu dingding datu duwa nga kuwartu ka sinan kerubin, se sinan palma se sinan but-bútà. ³⁰ Ay ngámin tu datág datu duwa nga kuwartu ay nakalupkopán da pe ka balitù.

³¹ Ay tu gagyangán natu Kapàgán na Giyán, ay duwa ya gitap na nga nàwa ka káyu wa olíbo. Ay datu gamba na, ay limma datu ráging na. ³² Ay atán pe neúkit kadatu gitap na nga sinan kerubin, sinan káyu wa palma, se sinan but-bútà, nga nakalupkopán pe ka balitù.

³³ Ay tu gamba natu gagyangán natu Templo nga nàwa ki káyu wa olíbo, ay nepanin unag ki ab-abay nga gamba. ³⁴ Ay tu gitap na, ay duwa pánid nga màpil nga nàwa ki tálang. ³⁵ Ay nadekorasiyonán pe ka sinan kerubin, sinan káyu wa palma, se sinan but-bútà. Ay nakalupkopán pe tu gitap ka balitù. ³⁶ Ay tu amin-unag ga amuwág natu Templo, ay nadarupírip ka kinlután na batu, se yala naparànuán ka tabla nga sedoro ki káda tallu sarundù a batu.

³⁷ Ay nippáy tu pundasiyon natu Templo ne APU kitu búlán na Ziv, tu mekàduwa búlán kitu mekappát dagun kitu nagári tu Solomon. ³⁸ Ay nabalín tutu wala ngámin tu Templo kitu mekasangapúlu se isa nga dagun kitu nagturáy tu Solomon. Pittu dagun da nga kinuwa tu Templo. Sinúrut da tutu wala tu palánu na.

Tu palásiyu tu Solomon

7 Ay nangwa pe tu Solomon ka palásiyu na; sangapúlu se tallu dagun na nga kinuwa. ² Tu abay ya parte natu palásiyu na, ay nepangágan na ka Pul-pulon na Lebanon. Tu kadakkal na, ay 50 mitru tu pásit na, se 25 mitru tu súbá na, se 15 mitru tu kalingúdu na. Tallu daládag datu adígi na nga pabeg káyu wa sedoro, ay oray datu ampáan na, ay sedoro pe. ³ Ay sedoro pe tu pinagbobida na, se ngámin na ampáan na, nga nekanáyun kadatu appát púlu se limma nga adígi na; sangapúlu se limma nga adígi ki káda daládag. ⁴ Ay datu magdammáng nga dingding natu

kuwartu, ay agtallu da ka lamdáwan na magtatáging se magbabátug da. ⁵Tallu datu magtatáging nga gagyangán na magpungtu kitu kuwartu, ay se magbabátug da ngámin.

⁶Ay nagpàwa pe ka sálas, nga duwa púlu se limma mitru tu pásit na, se limma mitru tu súba na. Adu tu adígi na nga ittu datu nesap-atán na tu atap na. Atán balkon kitu àráng na. Nepangágan na idi ka Sálas da Adígi.

⁷Ay nagpàwa pe ka kuwartu nga ittu tu nangippayán na kitu tugaw na. Nepangágan na idi ka Kuwartu nga Giyán na Tugaw. Kanedi pe ya pagtugawán na nga mangrisut kadatu kásu da tolay. Káyu wa sedoro ya datág na panda ka bobida na.

⁸Ay tu pag-agyanán na nga kuwartu, ay atán nala kitu likud natu kuwartu nga giyán natu tugaw na. Ay nagpáda tu nekàwa da. Nagpàwa pe ka kuwartu nga ummán kiyán nga ittu tu pag-agyanán tu atáwa na nga an-anà natu ári ka Egipto.

⁹Ay ngámin dayán na balay, ay nàwa da ka dadakkal la kinlután na batu nga sangapáda tu kadadakkal da; manggayát kitu pundasiyon da panda kitu atap da. ¹⁰Ay datu batu natu pundasiyon, ay dadakkal da tutu wala se nappiya da. Limma mitru ya kadaddu datu duddúma, ay appát mitru ya kadaddu datu duddúma. ¹¹Ay datu batu wa nesarundù kadayán, ay datu nappiya se sangapáda ya kadadakkal da nga batu, se káyu wa sedoro. ¹²Ay tu abay nga amuwág tu palásiyu, ay páda na tu amin-unag ga amuwág tu Templo ne APU. Naabut da ka darupírip nga batu wa nàlután se káyu wa sedoro. Ki káda tallu sarundù a batu, ay payán da ka káyu wa sedoro.

Datu usár kitu Templo

¹³Ay se yala pinaayabán tu Ari Solomon tu Hiram nga iTiro. ¹⁴Aggína tu nalaing nga maragbattál ka bága. An-anà na isa nga búkud da babay nga gayát ka tangámalan tu Naftali. Tu ama na nga iTiro, ay maragbattál pe ka bága kitu kasibbiyág na. Inumbet tu Hiram kitu Ari Solomon, ay se na kinuwa ngámin datu nepàwa da kaggína.

¹⁵Ay nangurma tu Hiram ka duwa nga adígi nga bága nga walu mitru se tallu púlu sentimitru tu kadaddu da, se limma mitru se limma púlu sentimitru tu kalibbutu da. ¹⁶Ay nangwa pe ka ummán ka kurona nga mippáy kitu untù datu adígi, nga duwa mitru se tallu púlu sentimitru tu

kalingúdu da. ¹⁷ Ay se nangwa pe ka ummán ka nalága nga káwar nga nepaliput kadatu untù datu adígi. ¹⁸ Ay nangwa pe ka duwa kaladág nga sinan pomegrante nga nepaliput kadatu nalága nga káwar. ¹⁹ Ay datu adígi kitu lalangán, ay naparotunán da ka ummán ka kurona nga sinan bútà liryu, nga isa mitru se walu púlu sentimitru tu kalingúdu da. ²⁰ Ay kitu taggad datun, ay atán nepaliput ta duwa kaladág nga duwa gatut ta sinan pomegrante, nga atán kitu amingúdu datu nalága nga káwar. ²¹ Ay se yala nepasíkad tu Hiram datu duwa nga bága nga adígi kitu panin àràng nga lalangán kitu Templo; isa ka pane allod se isa ka pane dáya. Ay nepangágan na ka Jakin tu padne ka allod, se nepangágan na ka Boaz tu pane dáya. ²² Ay neparuntù kadatu adígi datu sinan bútà liryu nga pinangkakurona da. Ay díkod nabalín nin datu adígi.

²³ Ay se yala nangwa tu Hiram ka abay tutu wala nga silyási nga linúnág ga bága, nga aggipayán ka danum. Appát mitru se annam púlu sentimitru tu kadakkal na, se duwa mitru se tallu púlu sentimitru tu kadallam na, se sangapúlu se tallu mitru se walu púlu sentimitru tu kalibbutu na. ²⁴ Ay napalebután tu amin-lasi kitu lebig na ka duwa kaladág nga sinan bakúbà a libbutu, duwa púlu wa bakúbà ki káda mitru. Nesimpud dedi kitu inangwa na kitu silyási. ²⁵ Ay nepatugaw tu silyási ki sangapúlu se duwa nga sinan toru wa báka nga bága nga naglilinnikud. Tallu tu umàráng ka pane dáya, tallu pe tu umàráng ka pane allod, se tallu pe tu umàráng ka pane sirbútán, se tallu pe tu umàráng ka pane lattakán. ²⁶ Ay walu sentimitru tu katannag tu silyási. Ay tu lebig na, ay ummán ki bibig na akap, nga ummán ka bútà liryu. Ay tu mayanan natu silyási, ay 11,000 galon na danum.

²⁷ Ay nangwa pe tu Hiram ka sangapúlu nga bága nga kà-karison; isa mitru se walu púlu sentimitru tu kadaddu se kadakkal da, se isa mitru se appát púlu sentimitru tu kalingúdu da. ²⁸ Ay tu inangwa na, ay uwad nangikapátan na kadatu pánipánid nga dingding da. ²⁹ Ay atán dikurasiyon datu pánid nga sinan láyon, sinan toru wa báka, se sinan kerubin. Ay ki panín linung nga paningúdu dayán, ay sinan but-bútà a nagriríwing. ³⁰ Ay káda nga kà-karison, ay atán appát lígay na nga bága, se bága pe datu ehe da nga nangisulpongán da kadatu lígay da. Ay káda síku tu karisun, ay atán da nga adígi nga keparotunán tu besín. Ay nadekorasiyonán datu adígi pe ka sinan but-bútà a nagriríwing. ³¹ Ay kitu útun datu káda kà-karison, ay atán libbutu nga pagtugawán natu besín, nga nepalawlaw ka appát púlu

se annam nga sentimitru manggayát kitu lebig tu dingding tu kà-karison. Tu kadakkal natu abbut na, ay annam púlu se siyám sentimitru. Ay se yala nadekorasyonán tu amin-lasi na. Appát tu síku datu dingding datu karisun, akkan da nga libbutu. ³² Ay tu panìgad tu karisun uwad ehe nga ittu tu nesulpongán datu lígay na. Ay annam púlu se siyám sentimitru tu kadakkal datu lígay na. ³³ Ay ummán kammin pe kadatu lígay datu takay suldádu tu lígay datu kà-karison. Naurma ka nalúnág ga bága datu lígay se datu parte da. ³⁴ Atán tugkal tu káda síku natu karisun. Negulma pe dedi kitu kà-karison. ³⁵ Ay kitu útun natu káda kà-karison, ay atán libbutu nga pinangkabùlaw na nga duwa púlu se tallu sentimitru tu kalampád na. Neurma pe idi kitu kà-karison. ³⁶ Ay nadekorasyonán datu dingding datu kà-karison ka sinan láyon, kerubin, se palma, se nagriríwing nga but-bútà, basta atán nala kippayán da. ³⁷ Ay ummán kiyán tu inangwa na kadatu sangapúlu wa kà-karison. Sangapáda ya nekàwa da ngámin.

³⁸ Ay se yala nangwa pe tu Hiram ka sangapúlu wa besin, isa nga besin ki káda kà-karison; isa mitru se walu sentimitru tu kadadakkal da. Magmayán tu isa ka 220 galon nga danum. ³⁹ Ay nippáy na datu limma nga kà-karison kitu panillod natu Templo, ay datu limma, ay nippáy na kitu pane dáya na. Ay tu abay tutu wala nga silyási, ay nippáy na kitu pane diwanán kitu Templo kitu síku natu bíkat na nga umàráng ka lattakán.

Ya listáan datu usár kitu Templo

(2 Chr. 4:11–5:1)

⁴⁰ Ay nangwa pe tu Hiram ka kanderu, pála, se besin. Ay díkod nabalin na ngámin na kinuwa datu nepàwa tu Ari Solomon kaggína kitu Templo ne APU. ⁴¹ Ay tu dedi datu kinuwaán na:

duwa nga adígi,

duwa nga sinan malúkung nga nippáy kitu untù datu adígi,

duwa nga nalága nga káwar nga nedekorasyon kitu untù datu adígi;

⁴² appát gatut nga sinan pomegrante nga nebísin kadatu duwa nga nalága nga káwar kitu adígi; duwa daládag ga sinan pomegrante kitu káda isa nga káwar nga nepaliput kadatu untù datu adígi.

⁴³ Ay se sangapúlu wa kà-karison na nangiparotunán da kadatu sangapúlu wa besin.

⁴⁴ Ay se tu abay tutu wala nga silyási nga pangagánan da ka Bebay,

se datu sangapúlu wa sinan toru bak-baka nga neparotunán na.

⁴⁵ Ay se datu kanderu, datu pála, se datu besin.

Ay ngámin dayán, ay usár da pára kitu Templo ne APU nga pinàwa tu Solomon kitu Hiram. Ay nàwa da ngámin ka pabeg bága. ⁴⁶ Ay pinagurma ngámin tu Ari Solomon datun na usár kitu lusà a pidtà, kitu tanáp ka Jordan nga nagbátán na Succot se Zaretan. ⁴⁷ Ay akkan tagge pinakílu tu Solomon datu ar-aruminta gapu ta adu da pà nang. Ay díkod áwan makammu kitu dammat datun na bága nga aruminta.

⁴⁸ Ay pinàwa pe tu Solomon datu ngámin na pabeg balitù a aruminta kitu Templo ne APU.

Balitù a altár;

tu balitù a tebol nga aggiparotunán ka sinápay nga dátun ke APU;

⁴⁹ datu pabeg balitù a kandelero; limma ka panillod se limma pe ka pane dáya kitu àráng natu Kapàgán nga Giyán, datu but-bútà, datu pingki, datu sagpit nga pabeg balitù pe.

⁵⁰ Atán pe datu pabeg balitù a akap, tu ippapatay kadatu dílag, datu besin, tu pinggán pára kitu insensu, datu gupán na aggippayán ka birgáng. Ngámin dayán ay nàwa da ki pabeg ga balitù. Ay oray tu bisagra natu gitap natu Kapàgán na Giyán, se datu bisagra datu gitap tu Templo, ay nàwa da ngámin ki pabeg ga balitù.

⁵¹ Ay díkod nabalín ngámin tu Ari Solomon tu ubra kitu Templo ne APU. Nippáy na ngámin datu silber, datu balitù, se datu ngámin na nedátun tu ama na nga David ke APU, kitu aggippayán kadatu aruminta kitu Templo.

Nilnà da tu Arko kitu Templo

(2 Chr. 5:2–6:2)

8 Ay pinaayabán tu Ari Solomon datu apu ka Israel, se datu ngámin na apu datu tangámalan na iIsrael, se datu apu datu pam-pamilya da. Palbetan nada ka Jerusalem, ta mawe da alà tu Arko ne APU ka Zion nga íli tu David, ta mawe da ippan nin kitu Templo. ² Ay díkod nawe da ngámin kitu giyán tu Ari Solomon kitu algaw nga kàwa natu Piyasta nga Angwa da ka Báwi kitu búlán na Etanim, nga ittu tu mekapittu wa búlán natu dagun. ³ Ay kane makalbet ngámin datu ap-apu win, ay inalà datu pappádi yin tu Arko. ⁴ Netùdu da tu Arko ne APU, ay se inalà pe datu

Levita tu Tabernákulu se datu ngámin na napatag nga usár nga atán kitu unag na, se da nippán da kitu Templo. ⁵ Ay tu Ari Solomon se datu ngámin na iIsrael, ay nagguurnung da kitu àráng tu Arko, se da nagdátun ka adu tutu wala nga karneru se báka, nga akkan ta mabíláng tu kaadu da. ⁶ Ay se yala nilnà datu pappádi tu Arko ne APU kitu Kapàgán nga Giyán kitu unag tu Templo, kitu panìgad datu payà datu kerubin. ⁷ Nakaùnát datu payà datu duwa nga kerubin kitu pane ngúdu natu Arko. Díkod layyungán da tu Arko se datu takkan na ibbubúlig kitu Arko. ⁸ Adaddu datu takkan na pagbúlig da, ay tútu masissingan tu untù da kitu gagyángán natu Kapàgán nga Giyán kitu Templo. Ngamay akkan da masingan kitu lasi natu Napatag ga Giyán. Ay atán da pikam kitúni panda kadedi nga al-algaw. ⁹ Awan sabáli nga minayán tu Arko, nu di tittu datu duwa pánid nga batu wa nekesurátan datu bil-bílin nga nippáy tu Moses kitun kitu kakowad da ka bantay Horeb, kitu nakiturátu ne APU kadatu iIsrael kitu nagtálaw da ngin ka Egipto. ¹⁰ Ay kane lumawán datu pappádi kitu Napatag ga Giyán, ay napnu ka angap tu Templo ne APU. ¹¹ Ay tútu akkan metúluy datu pappádi tu ubra da, gapu kitu angap. Ata napnu tu Templo kitu diláng ne APU. ¹² Ay se yala nán tu Solomon na nagkarárag:

O APU, kinagi mu wa magyán ka ki nagibat ta angap.

¹³ Kídi, ay nangipasíkad dà ka napiya tutu wala nga Templo nga pag-agyanám ka áwan panda.”

Nagbàbànan tu Solomon kadatu tolay

(2 Chr. 6:3-11)

¹⁴ Ay se yala umàráng tu Ari Solomon kadatu tolay se nada pinabindisiyonán ke Dios, ¹⁵ nga nán na, “Maday-dáyaw we APU nga Dios na Israel! Tinungpál na tu nekari na kitu ama ku wa David, nga nán na kaggína kitun, ¹⁶ ‘Nanggayát kitu nangitálaw ku kadaya tolay ku wa iIsrael ka Egipto, ay áwan ku pikam piníli nga íli kídi Israel, nga kepasikádan na Templo nga pagday-dayáwan da tolay kiyà. Ngamay ikaw David ya píli ku nga mangituráy kadaya tolay ku wa iIsrael.’ ¹⁷ “Palánu natu ama ku wa David kitun tu mangipasíkad ka Templo nga pagday-dayáwan da tolay ke APU nga Dios na Israel. ¹⁸ May nán ne APU kaggína, ‘Napiya kurug ya palánu mu nga mangipasíkad ka Templo nga pagday-dayáwan nu kiyà.

8:9 Sinai ya sabáli nga ngágan na.

¹⁹Ngamay akkan ikaw ya mangipasíká, nu di iya pútut mu mismu ya mangipasíká kiya Templo nga pagday-dayáwan da tolay kiyà.’ ²⁰Ay kídi yin, ay tinungpál ne APU yán na kari na. Ta iyà ya nagbalin ka ári na Israel nga summukát kitu ama ku nga David, ta ittu tu nekari ne APU. Ay túya nepasíká ku ya Templo nga pagday-dayáwan ke APU nga Dios na Israel. ²¹Ay nangwa ngà pe ki unag na Templo ka giyán na kippayán na Arko nga neunggán daya nesúrát ta nagturatuwán na kinuwa ne APU kadatu apuapu tada kitu nangítálaw na kaggída ka Egipto.”

Tu karárag tu Solomon

²²Ay se yala nagsíká tu Solomon kitu àráng tu altár nga agdatúnán ke APU, se na netáyag datu íma na, ²³ay se na nán nga nagkarárag: “O APU nga Dios na Israel, áwan sabáli nga Dios nga ummán kikaw, oray kiyán lángit se kídi kalawagán! Tungpálam daya kar-kari mu kadaya tolay mu. Ipas-passingan mu pe ya áwan kaul-ulissán na aminya mu kadaya ngámin tolay nga mangipas-pasnà ki angngikurug da kikaw. ²⁴Tinungpál mu kídi yin na algaw tu nekarim kitu ama ku nga David kitun. Kitun, ay binalikát mu datun na karim, may kídi, ay kinuwa muda ki pannakabalin mu. ²⁵Ay díkod, kídi, O APU nga Dios na Israel, tungpálan mu kuma pe tu nekarim kitu ama ku nga David. Ay nán mu mà kaggína kitun na, ‘Nu kappiyánan daya pútupútut mu ya agbiy-biyág da se dà a ikur-kurug peyang nga ummán kiya angikur-kurug mu kiyà, ay atán peyang ya isa kaggída ya magári ka Israel.’ ²⁶Ay lugud, O Dios nga Dios na Israel, agngan ku nga tungpálan mu agpà idi nga kari mu kitu ama ku nga David nga bobonam.

²⁷May magyán ka nád kurug kídi kalawagán, Apu Dios ta? Nu bittì kikaw ya kangatuwán na lángit, ay ‘tu ka nád agpà in na meyang ki bittì ala nga Templo nga nepasíká ku! ²⁸Ay oray nu ummán kiyán, ay gínám mu din ya karárag se akim-imallà ku, O APU nga Dios ku. Gínán mu agpà ya karárag na bobonam kídi nga algaw. ²⁹Tagasinnán mu agpà ya Templo ki algaw se gabi, ta ittu ya giyán nga piníli mu wa pagdayáwan kikaw. Ay gínám din agpà peyang daya kar-karárag daya tolay mu wa umàráng kídi na nga magkarárag. ³⁰Ay gínán mu agpà peyang ya karárag ku se daya kar-karárag daya tolay mu wa ísrael, nu umàráng da kídi nga magkarárag. Gínán nakami kiyán lángit nga pag-agyanám, ay se pakawanan nakami agpà kadaya nagbas-basúlán mi.

³¹ Ay nu atán tolay ya nakabásul ki isa nga tolay, ay se da ilbet nga pagsipataan kídi àráng na altár kídi Templo, ay se la magsipata, ³² ay ginán mu agpà, O APU, ay se ikaw wala ya makammu nga mangguwes kaggída. Panísan mu ya nakabásul, ay se dalusán mu ya ngágan naya áwan básul.

³³ Ay nu maábà daya iIsrael nga tolay mu kadaya kalínga da, ta nagbásul da kikaw, ay se da nga magulli kammin kikaw, se daka kammin na day-dayáwan, se da magkar-karárag ga makipakawan kikaw kídi nga Templo, ³⁴ ay ginán muda agpà, se pakawanan muda, se muda iulli kammin ki íli nga nepakin-kuwa mu kadatu apuapu da.

³⁵ Ay nu akkan mu pagudanan, gapu ta nagbásul daya tolay mu kikaw, ay se da umàráng kídi nga Templo nga magkarárag nga makappoli kadaya básul da, se da magulli kammin nga magday-dáyaw kikaw, ta pinánis muda, ³⁶ ay ginán muda agpà kiyán lángit, se pakawanan mu daya tolay mu wa iIsrael kadaya bas-básul da. Ay itùgud mu kaggída ya kustu wa kabiy-biyág. Ay se mu udanán daya lusà a nepakin-kuwa mu kaggída.

³⁷ Ay nu atán ulát kiya íli, onu atán sapásap pa sinakit, onu atán pisti kadaya mul-múla, onu atán da dúdun onu arábat, onu umbet daya kalínga da nga manglìmut kiya íli da, onu oray inna nga sadúra onu sinakit ya umbet kaggída, ³⁸ ay se itáyag daya tolay mu wa iIsrael daya íma da nga umàráng kídi Templo, nga magkarárag se makim-imallà gapu ki pannakit da, ³⁹ ay ginán mu agpà kiya lángit ta pag-agyanán mu ya karárag da, se muda pakawanan, se kuwaam mu kaggída ya karbangan da, ta ikaw wala ya makammu se makasingan ki atán ki pus-púsu daya ngámin na tolay. ⁴⁰ Ay díkod magansing da peyapeyang kikaw ki báyat na agbiyág da kiya lusà a nepakin-kuwa mu kadatu apuapu da.

⁴¹ Ay páda na pe kadaya agtangeli nga atán kídi nga naggayát kadaya adayyu wa íli nga inumbet magdáyaw kikaw. ⁴² Ta magina da ngala nga magina ya nadáyaw wa ngágan mu, se daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mu, se ya pannakabalin mu, ay túya umbet da magkarárag ga umàráng kídi ya Templo. ⁴³ Ginán muda agpà kiya lángit ta pag-agyanán mu, se mu idde ya agngan da kikaw. Ay díkod mammuwán daka daya ngámin tolay kídi kalawagán se daka nga ikansing, nga ummán kadaya piníli mu wa tolay mu wa iIsrael. Ay díkod mammuwán da nga idi ya Templo, ay nepasíkád ku wa pakedayáwan mu.

⁴⁴ Ay nu mawe daya tolay mu wa makigubát ka oray kawà na nga giyán na pagpapannán mu kaggída, ay se nu magkarárag da nga umàráng kídí nga íli nga piníli mu nga nipayán na Templo mu nga nepasíkad ku pára kikaw, ⁴⁵ ay ginán mu agpà ka lángit ya karárag da, se ya akim-imallà da, ay se muda nga sengán ki pakisengán da kikaw.

⁴⁶ Ay nu magbásul daya tolay mu kikaw, ta áwan mà tolay ya akkan makabásul, ay se ka makarungat kaggída, ay se muda ipaábà kadaya kalínga da, ay se da tiliwan da, se da nga itálaw da ka adayyu onu adanni nga íli; ⁴⁷ ay ginán mu agpà ya akim-imallà da nu nán da nga, ‘Kurug nagbásul kami, se nadakè se akkan rumbang datu kinuw-kuwa mi,’ nán da, ⁴⁸ ay se da nga ipas-pasnà ya akappoli da ki kaatán da ki íli daya kalínga da nga nangipannán da kaggída, se da magkarárag kikaw nga umàráng ki íli nga nepakin-kuwa mu kadatu apuapu da, kídí nga íli nga piníli mu nga nangipasikádan ku ki Templo nga pakedayáwan mu, ⁴⁹ ay ginán mu agpà kiyán lángit ta pag-agianán mu daya kar-karárag da se ya akim-imallà da, ay se muda sengán ki pakisengán da kikaw. ⁵⁰ Ay pakawanam mu din daya tolay mu kadaya nagbasúlán se nagkamaliyán da kikaw. Ipassingan mu ya agkallà mu kaggída ki àráng datu nangitálaw kaggída, ta senu kalakkán da pe da. ⁵¹ Ta aggída daya tolay mu nga piníli mu ka kuw-kuwa mu, nga netálaw mu kitu kapar-parigátan da tutu wala ka Egipto nga árig ka agtunáwan ka balayyáng.

⁵² O Apu Dios, ginán mu agpà peyang daya kar-karárag ku nga bobonan mu se ya kar-karárag daya tolay mu wa iIsrael. Ay ginán muda din peyang nu makiseng da kikaw. ⁵³ Ta nekísi muda kadaya ngámin tolay kídí kalawagán ka tolay mu. Kinagi mu yán, O Apu DIOS kitu Moses nga bobonan mu, kitu nangitálaw mu kadatu apuapu mi ka Egipto.”

⁵⁴ Ay kane mabalin tu Solomon idi nga karárag na se pakisengán na ke APU, ay nagsíkád kitu àráng natu altár ne APU nga nagpapalintúdán na nga nangitáyag kadatu íma na nga nagkar-karárag. ⁵⁵ Ay se na nga kinggat tu nangikarárag na kadatu iIsrael, nga nán na, ⁵⁶ “Maday-dáyaw nge APU, ta tinungpál na ngámíngámin datu nekar-kari na nga kinagi na kitu Moses nga bobonan na. Aggína ya nangidde ka kinatalna kadaya iIsrael nga tolay na. ⁵⁷ Ay atán din peyang kadàtada nge APU nga Dios tada nga ummán kitu kinaatán na kitun kadatu apuapu tada. Akkan nitta din na bay-án onu pagdudoray. ⁵⁸ Pagbalinan nitta din nga nasunud kaggína, ta senu aggína ya sur-surítan tada, se ikur-kurug tada daya bàbànan na, se daya bil-bílin

se lin-lintag na nga nidde na kadatu apuapu tada. ⁵⁹Ay sápay kuma ta siddadamdam peyapeyang nge APU nga Dios tada kadedi nga kinag-kagi ku ki karárag ku. Ay sápay kuma pe ta kalakkán na peyang daya tolay na nga iIsrael, se iyà nga ári da. Idde na din peyang daya kasapulán tada ki inalaw. ⁶⁰Ta senu mammuwán daya ngámin tolay kídí kalawagán nga e APU ngala ya Dios; áwan nin sabáli. ⁶¹Ay lugud, ipas-pasnà nu ya angngurug nu ke APU nga Dios tada. Surútan nu ngámin daya bil-bílin se lin-lintag na, ummán kiyá kuk-kuwaan nu win kídí na.”

Tu nangididikár tu Solomon kitu Templo

⁶²Ay se yala nagdátun ke APU tu Ari Solomon se datu ngámin na iIsrael nga kabulun na. ⁶³Nagbasu tu Solomon ka dátun na ke APU pára ki agkakappiya; 22,000 nga báka se 120,000 nga karneru ngámin tu nedátun na. Ay ummán kiyán tu nangididikár tu Ari Solomon se datu iIsrael kitu Templo ne APU. ⁶⁴Ay kitun kam nga algaw, ay nedidikár pe tu ári tu amuwág kitu àráng tu Templo ne APU. Ay kitúni tu nagdatúnán na ka trígo, se datu dátun na masídug, se datu taba datu dátun da nga pára ki agkakappiya, ta bittì tu bága nga altár kitu àráng tu Templo ne APU. Akkan meyang datu ngámin na dátun.

⁶⁵Sinilibráran tu Solomon se datu ngámin na iIsrael nga kabulun na kitun na tiyampu tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. Adu tutu wala pe datu inumbet nga gayát ka Lebo-hamat ka dáya, se datu mag-agyán kitu awweg ka Egipto ka allod. Sangapúlu se appát algaw da nga nagsilibrá; pittu algaw tu nangididikár da kitu Templo se pittu ngalgaw da nga nagsilibrá kitu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ⁶⁶Ay kane malpás tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi, ay pinapan tu Solomon datu tolay yin kadatu babalay da. Ay pinatag datu tolay tu ári. Ay naganggam da tutu wala nga nagkakápan kadatu babalay da, gapu kadatu ngámin na kinuwaán ne APU ka angngipassingan na kitu kinamáru na kitu bobonan na nga David, se kadatu tolay na nga iIsrael.

Nagpassingan manin ne APU kitu Solomon

(2 Chr. 7:11-22)

9 Ay kane mabalin tu Ari Solomon na ipasíkad tu Templo, se tu palásiyu na, se datu ngámin pinalánu na nga kuwaan, ² ay nagpassingan ne APU manin kaggína, nga ummán kitu inagpassingan na kaggína kitun ka Gibeon. ³ Ay nán ne APU kaggína, “Nagína ku ya karárag mu se ya akim-imallà mu kiyà. Piníli ku idi nga Templo nga kinuwa mu pára kiyà, nga ittu ya panagday-dayáwan da tolai kiyà peyapeyang ka áwan panda. Ay tagasinnán ku peyapeyang idi nga Templo. ⁴ Ay ikaw, nu ipas-pasnà mu ya magmar-máru wa sumúrut kiyà, nga ummán kitu kinuwa natu ama mu wa David, ay se mu ikurug daya ngámin na bil-bílin ku, se daya lin-lintag ku, se daya ipàwa ku, ⁵ ay tungpálan ku tu nekarì kitun kitu David nga ama mu, nga maggayát peyang kadaya pútupútut na ya mangituráy ki Israel. ⁶ Ngamay nu paglikudán dà, ikaw onu daya pútupútut mu, se akkan nu surútan daya bil-bílin se daya lin-lintag ku nga kinagi ku kadakayu, ay se kayu wa magsirbi se magdáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos, ⁷ ay pataláwan ku daya iIsrael ki lusà a nepakin-kuwà kaggída. Ay se pagdudoray ku pe idi yin na Templo nga piníli ku nga keday-dayáwan na ngágan ku. Ay daya iIsrael, ay irupat se igalagalà daya ngámin tolai da. ⁸ Ay oray nu napiya tutu wala idi nga Templo, ay masdaáwan daya ngámin na lumíwán ki kàwaán na nga nán da, ‘Taanna, tura ummán kídi ya namàyanán ne APU kídi nga íli se kídi nga Templo?’ ⁹ Ay se da nán nga, ‘Ata pinaglikudán da nge APU nga Dios da, nga ittu ya nangítálaw kadatu apuapu da kitun ka Egipto. Sabáli nga diy-diyos sin daya sir-sirbiyán se day-dayáwan da. Túya nepalúbus ne APU ngámin dayán na nadakè a nàwa kaggída.’”

Tu nagkariyan de Solomon se tu Hiram

(2 Chr. 8:1-2)

¹⁰ Ay duwa púlu dagun nga kinuwa tu Solomon tu Templo se tu palásiyu na. ¹¹ Ay tu Hiram nga ári ka Tiro tu nagidde kadatu ngámin na káyu wa sedoro se tálang, se ngámin na balitù a kasapúlán tu Ari Solomon. Ay kane mabalin ngámin nin, ay niddán tu Solomon tu Hiram ka duwa púlu nga íli kitu sákup na Galilea. ¹² May kane umbet sinnan tu Hiram datu íli

nga nidde tu Solomon kaggína, ay akkan naangammán kadatun. ¹³ Ay tútu nán na kitu Solomon: “Wagi, taanna, tura pe ummán kadedi daya íli ya nidde mu kiyà?” Ay túya pinangagánan da datu íli ka Cabul (Awan sur-surbi ya piyán na kagiyán). Ay ittu pikam ya agpangágan da panda kadedi nga al-algaw. ¹⁴ Ay nasurù appát ríbu kílu nga balitù tu nidde tu Hiram kitun kitu Solomon.

¹⁵ Ay tu idi ya istoriya mepanggap kitu agpílit tu Solomon na agpaubra kadatu tolay kitu anngipasíkad na kitu Templo ne APU, se kitu palásiyu na, se tu nagpagabur na kitu pane lattakán na Jerusalem, se tu namolit na kadatu íli ka Hazor, Megiddo, se Gezer, ¹⁶ (Ay ya Gezer, ay íli datu Cananeo nga rinaut kitun tu Faraon na ári ka Egipto. Pinatayán na datu umíli, se na ngala sinídug datu babalay kitu íli, ay se na nga sinákup. Ay se na ngala nidde kitu an-anà na ka rigálu na kaggína kane magatáwa da se tu Solomon. ¹⁷ Ay díkod kinuwa kammin tu Solomon tu íli Gezer), se tu panibaw nga parte na íli Bet-horon, ¹⁸ tu íli Baalat, se tu íli Tamar nga atán kitu ir-ir-er kitu lusà a sakúpan na. ¹⁹ Kinuwa na pe datu íli nga aggipayán na kadatu masap-sápul na, se datu íli nga aggipayán na kadatu takay na, se tu íli nga pagyanán datu kabalyu na se datu maragkabalyu na. Ay kinuwa na ngámin datu piyán na kuwaan ka Jerusalem, ka Lebanon se kadatu ngámin na giyán na sákup na. ²⁰ Atán datu akkan ilIsrael la mag-agyán ka Israel, ummán kadatu Amoreo, Heteo, Perezeo, Hiveo, se datu Jebuseo. ²¹ Aggída datu gakagaka datu akkan napatay datu ilIsrael kitun kitu nagsákup da kadatu il-íli da. Aggída datu inasassu tu Ari Solomon nga pinagubra. Asassu da pikam panda kadedi nga al-algaw. ²² May akkan inasassu tu Ari Solomon datu ilIsrael. Aggída datu pinagbalin na ka suldádu na, se ù-upisiyál na, se apu datu suldádu na, se apu datu pakammuwan na kadatu takay na nga makigubát, se datu maragkabalyu na.

²³ Namíli pe tu Solomon ka limma gatut se limma púlu nga kapatás nga maningan kadatu pagub-ubraan na.

²⁴ Ay kane nabalín tu palásiyu, ay inalà na tu atáwa na nga pútut tu Faraon kitu íli tu David, se na nealit kitu apagpàdà a palásiyu. Ay se na ngala kinappiya tu anìgad da parte natu íli.

²⁵ Ay mamìlu ki káda dagun na magbasu tu Solomon kadatu dátun nga masidug, se dátun na akikappiya kitu altár nga kinuwa na pára ke

APU. Ay nagsìdug pe ka insensu pára ke APU. Ay díkod nabalin na nga nepasíkad tu Templo.

²⁶ Ay se yala nagpàwa tu Solomon ka adu nga bapor ka Ezion-Geber, nga adanni ka Elat, kitu dappit natu Daggáng nga Bebay nga sákup na Edom. ²⁷ Ay nangibon tu Ari Hiram kadatu nalaing nga tolay na nga magubra ki bapor nga sumeng kadatu tolay tu Solomon. ²⁸ Ay se da nagbapor nga nawe ka Ofir. Ay kane magulli da, ay uwad niltuwád da nga sangapúlu se appát ríbu kílu nga balitù, nga nidde da kitu Ari Solomon.

Tu naggagáyam tu reyna da ka Sheba kitu Solomon

(2 Chr. 9:1-12)

10 Ay nadámag natu reyna ka Sheba tu mepanggap kitu nagdin-dinnámag ga sírib tu Solomon nga ittu tu kapadayáwan ne APU. Ay tútu inumbet na nga tistúngan kadatu nasulit nga sal-saludsud. ² Inumbet ka Jerusalem nga kabulun na datu adu tutu wala nga tolay. Adu pe datu kámel da nga nangitàyán da kadatu rik-rikádu, balitù, se datu napatag ga batu. Ay kane magsingan da se tu Solomon, ay sinaludsud na ngámin na saludsud da malammat na. ³ Ay sinungbátan tu Solomon datu ngámin na sal-saludsud na. Awan na nga di ammu kadatun. Nelaw-lawág nada ngámin kaggína. ⁴ Ay nammuwán tu reyna tu kinasírib tu Solomon, se na pe nasingan tu palásiyu nga kinuwa na. ⁵ Nasingan na pe datu kan-kanan na nga atán kitu tebol tu ári, se tu nekaurnus datu ù-upisiyál na, se tu agsirbi datu bobonan na kaggína se datu napiya nga bad-bádu da, se datu pára ramán na ki bási nga inuman na. Nasingan na pe datu masidug ga pagbasu nga nedátun na ke APU kitu Templo. Ay kane masingan na ngámin datun, ay akkan nakoni ta nasdaáwan tutu wala.

⁶ Ay nán na kitu ári, “Kurug tu nadámag ku ka íli ku mepanggap kadaya kuk-kuwaan mu se ya kinasírib mu! ⁷ Ay akkan ku kurugan datun na nadámag ku kitun. May kídì yin, ay nasingan ku mismu nga kurug da ngámin. Ay natù-turù pay a may datu nadámag ku. Kagudduwa na ngala datu nedámag da kiyà. ⁸ Ay nagásat daya attáwa mu! Ay nagásat pe daya ngámin na asassu mu nga maggigìna peyang kadaya kag-kagiyan mu! ⁹ Maday-dáyaw nge APU nga Dios mu! Naangammán kikaw, ta ikaw ya piníli na nga magturáy kídì Israel. Ay gapu ki amminya ne APU ki Israel,

10:0 Ya ‘reyna’, ay aggína ya katurayán na babay onu aggína ya atáwa ári.

ay pinagbalin naka nga ári, ta senu mepákat mu ya kinalintag se ya kustu kídi Israel.” ¹⁰ Ay se yala nga nidde natu reyna datu netúgut na nga rigálu na kitu Ari Solomon. Moli appát ríbu kílu tu balitù, se adu tutu wala nga rikádu se datu napatag ga batu. Ay áwan nin ka panda tu nakidde ka ummán kitun na katabbun na rikádu nga nidde tu reyna ka Sheba ke Ari Solomon.

¹¹ Akkan nala dayán, ta adu pe datu nilbet tu bapor tu Hiram nga balitù, se káyu wa almug, se napatag ga batu; ay gayát ngámin dayán ka Ofir. ¹² Ay inusár tu Ari Solomon datu káyu wa almug ka baluster tu Templo ne APU se tu palásiyu na. Ittu pe tu inusár na nga nangwa ka líra se arpa nga usaran datu maragtuk-tukár. Ay áwan nin panda kitun ya nakilbet onu nakasingan ka ummán kitun na kaadu na káyu wa almug.

¹³ Ay nidde pe tu Ari Solomon tu ngámin na piyán agngan tu reyna ka Sheba kaggína, malaksid pikam kadatu nidde kaggína ngin na rigálu. Ay se yala nagulli tu reyna ngin se datu asassu na kitu íli na.

Tu kinabànáng tu Solomon

(2 Chr. 9:13-29)

¹⁴ Tu balitù a aw-awátan tu Solomon ki káda dagun ay 23,000 kílu. ¹⁵ Akkan pikam meráman kiyán tu buis datu maglà-láku, se báyard datu mangilbet ka tagiláku da, se tu buis datu à-ári ka Arabia, se datu gugubernador ka Israel.

¹⁶ Nagpàwa tu Ari Solomon ka duwa gatut ta dadakkal la kalátag nga nakalupkopán ka pinitpet ta pabeg balitù; nasurù annam kílu tu dammat tu balitù a nekalupkop ki káda isa nga kalátag. ¹⁷ Ay nagpàwa pikam pe ka tallu gatut ta tare bibittì a kalátag. Kinalupkopán na pe ka duwa kílu wa pinitpet ta pabeg balitù tu káda isa nga kalátag. Nippáy tu Ari Solomon dedi nga kalátag kitu kuwartu nga nengágan na ka Pulon ka Lebanon. ¹⁸ Ay nagpàwa pe tu Solomon ka abay nga tugaw wa nakalupkopán ka pabeg balitù se nadekorasyonán ka asong ilipante. ¹⁹ Ay atán annam pákad natu giyán tu tugaw. Tu terig natu tugaw ay nalibbutu. Ay datu magpíngit ta agsap-atán na kadatu íma na, ay atán da nga duwa nga sinan láyon na magsisíkad. ²⁰ Ay kitu magpungtu kadatu annam ma pákad, ay atán da pe sinan láyon na magsisíkad. Díkod sangapúlu se duwa da ngámin. Ay áwan sabáli nga tugaw nga kapáda nedi ki oray ka wàna nga

pagturayán ári. ²¹ Ay ngámin na agginumán tu Ari Solomon, ay nàwa da ka pabeg balitù. Ay ngámin pe datu aruminta nga atán kitu kuwartu nga Pulon ka Lebanon, ay nàwa da pe ka pabeg balitù. Awan na usár nga nàwa ki silber, ta áwan banor naya silber kitu inagturáy tu Solomon. ²² Ay adu pe datu bapor na nga magbiy-biyahe nga kabulun datu bapor tu Hiram. Ay ki káda mekalu wa dagun na aggulli datu bapor na, ay atán iltuwád da nga balitù, silber, asong ilipante, ayong se áyam nga ummán ki pábu.

²³ Awan oray inna nga ári kídi kalawagán tu nabànáng se nasríb may tu Solomon. ²⁴ Ay datu toláy ka nagbal-baláki nga giyán kídi kalawagán, ay piyán da tu manggìna kitu sírib na nga nidde ne Dios kaggína. ²⁵ Ngámin datu umbet kaggína, ay mangidde da kaggína ka rigálu nga silber, balitù, bádu, iggugubát, rikádu, kabalyu se molo. Dinnagun nga ittu yán ya mà-màwa.

²⁶ Ay nakùnud tu Solomon ka maríbu se appát gatut ta takay na nga makigubát, se atán da sangapúlu se duwa ríbu nga maragkabalyu na. Nippayán nada kadatu íli nga aggippayán na kadatu takay na. Ay atán da pe nippáy na kitu giyán na ka Jerusalem. ²⁷ Kitun na naggári tu Solomon, ay nagbalin ya silber ka ummán ka batu wa áwan banor. Ay gapu kitu kaadu datu káyu wa sedoro, ay nagbalin da ka ummán ka káyu wa sicomoro nga magtutúbu wala kadatu ban-bantay ka Juda. ²⁸ Ay datu kabalyu tu Solomon, ay gayát da ka Egipto se Cilicia. Ginátang dayán datu toláy na nga maggat-gátang pára kaggína, ki kustu nga banor da. ²⁹ Ay kitun na tiyampu, ya banor naya isa nga takay nga gayát ka Egipto, ay annam gatut ta silber ngala. Ay ya isa nga kabalyu, ay magátang ka magatut se limma púlu wa silber ngala. Ay se da ngala pe mawe ya iláku kadatu ári datu Heteo se datu ári da ka Siria.

Tu nekeadayu tu Solomon ke APU

11 Ay adu datu babbay nga agtangeli nga inatawán tu Solomon. Malaksid kitu pútut tu Faraon nga inatawán na, ay atán da attáwa na nga iMoab, iAmmon, iEdom, iSidon se Heteo. ² Nán ne APU nga nebílin kadatu iIsrael kitun mepanggap kadatu toláy ka sabáli nga íli, “Akkan kayu wa mangatáwa onu makiatáwa kaggída, ta aggída ya

10:25 Ya molo, ay isa nga animál nga pagpultán kabalyu se asnu ya singan na. **10:29** Onu Aram.

mangayúyut kadakayu wa magdáyaw kadaya diy-diyos da.” Ngamay inatawán kammala tu Solomon datun na babbay. ³Ay pittu gatut datu attáwa tu Solomon nga annánà ári, se atán pikam tallu gatut ta asassu nga inatawán na. Ay kurug mà a neadayyu da tu Solomon ke Dios. ⁴Ta kane maglálakay yin, ay naayúyut datu attáwa na ngin na magdáyaw kadatu diy-diyos da. Akkan tittu we APU nga Dios na tu kur-kurugan na ngin; akkan ummán kitu ama na nga David kitun. ⁵Ta magdáyaw pe tu Solomon kitu Ashtoret nga diyos datu iSidon, se kitu Milcom nga áwan sur-surbi nga diyos datu Ammonita. ⁶Ay díkod kinuwa tu Solomon tu nadakè ki agsisíngan ne APU. Magananáwa ngin tu angngikurug na ke APU; akkan ummán kitu angngikurug nату ama na nga David kitun. ⁷Ay se la nga nagpàwa tu Solomon ka pagday-dayáwan da kitu Kemos, nga áwan sur-surbi nga diyos datu iMoab, se tu Molec nga áwan sur-surbi nga diyos datu Ammonita, kitu bantay ka pane lattakán ka Jerusalem. ⁸Ay nagpàwa pe ka pagday-dayáwan datu ngámin attáwa na nga agtangeli kadatu diy-diyos da. Kitúni tu agdatúnán da se anidúgán da ka insensu pára kadatu diy-diyos da.

⁹Ay nakarungat tutu wala nge APU kitu Solomon, ta pinaglikudán na ngin ne APU nga Dios na Israel, nga namidduwa nga nagpassingan kaggína. ¹⁰Ay binílin na tu Solomon nin kitun nga akkan magdáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos, ngamay akkan na kinur-kurug tu bílin ne APU kaggína. ¹¹Ay díkod nán ne APU kitu Solomon: “Ay gapu ta ittu ya piyán mu, nga akkan ikur-kurug tu nagtaturuwán ta se daya bil-bílin ku, ay ippà taka ngin na magári, ay se ku la isukát kikaw ya isa kadaya bobonam. ¹²May gapu kitu David nga ama mu, ay akkan ku kuwaan yán ki kasibbiyág mu pikam. Kuwaan ku wala kiya tiyampu nga agturáy naya an-anà mu. ¹³Ngamay akkan ku alà ya ngámin pangiturayán kaggína. Iddán ku ka isa nga tangámalán ya an-anà mu gapu wala kitu David nga bobonan ku, se gapu ki Jerusalem nga piníli ku nga íli.”

¹⁴Ay díkod pinalubúsán ne APU tu Hadad nga iEdom nga gakagaka na ári, nga mangalínga kitu Solomon. ¹⁵Ata kitun, ay inábà tu David datu iEdom. Ay tu Joab nga apu datu suldádu, ay nawe na netaman datu natay kitu naggugubát da. Ay kitu kowad na kitúni, ay pinatayán na ngámin datu lalláki nga iEdom. ¹⁶Nakannam búlán ka Edom tu Joab se datu suldádu na nga nagpatay kadatu ngámin na lalláki kitúni. ¹⁷May tu Hadad nga bittì a an-anà pikam kitun na tiyampu, ay netálaw datu iEdom nga ù-upisiyál

natu ama na, se da nawe ka Egipto. ¹⁸ Nagtálaw da ka Midian, se da nawe ka Paran. Nangalà da kitúni kadatu lalláki nga kabbulun da nga nawe ka Egipto, kitu giyán tu Ari Faraon. Ay díkod niddán tu ári da ka lusà da, se balay da se kanan da. ¹⁹ Naangammán pà nang tu Faraon kitu Hadad. Ay tútu nepaatáwa na kaggína tu ípág na nga wagi tu reyna Tapenes nga atáwa na. ²⁰ Ay nagan-anà da ka isa nga laláki. Ay pinangagánan da ka Genubat. Pinaabay tu Tapenes tu an-anà kitu palásiyu, kabulun na datu lalláki nga annánà natu ári. ²¹ Ay kitu kaatán pikam tu Hadad ka Egipto, ay nadámag na nga natay tu Ari David din, se tu Joab nga apu datu suldádu na. Ay tútu nán na kitu Faraon, “Apu, palubúsán nà agpà nga magulli kammin ka íli ku.” ²² Ay nán natu ári, “Magkur-kúráng ka agpà kídí kadaya masap-sápul mu ta, tura mu piyán ya magulli kammin ka íli mu?” “Akkan ápu, may palubúsán nà agpà a magulli,” nán tu Hadad.

²³ Ay tu isa pe nga pinalubúsán ne Dios nga mangalínga kitu Solomon, ay tu Rezon nga an-anà tu Eliada. Nagtálaw tu Rezon kitu apu na nga Hadadezer nga ári ka Zoba. ²⁴ Naggalà ka tolay ya kabbulun na, se da nga nagribilde. Aggína tu apu da. Ay kitu nangábà tu Ari David kitu Hadadezer, ay nagtálaw de Rezon se datu tolay na, se da nawe ka Damasco. Nagyán da kitúni, ay aggína tu pinagbalin da ka ári da. ²⁵ Ay tu Rezon tu kalínga datu iIsrael kitu báyat natu nagturáy tu Solomon. Nangriribù pe nga ummán kitu kinuwa tu Hadad. Lùsawan na tutu wala ya Israel. Aggína tu nagturáy ka Siria.

²⁶ Ay kumalínga pe yin ke Solomon tu Jeroboam nga an-anà tu Nebat nga isa kadatu upisiyál na. Gayát ka tangámalán Efraim ka íli Zereda. Natay yin tu Nebat nga ama na, ngamay sibbiyág pikam nge Zerua nga ina na. ²⁷ Ummán kídí ya istoriya naya gapu natu nangngagúra na kitu Ari Solomon. Pinagaburán tu Ari Solomon tu anìgad da parte natu íli tu ama na nga David, se na nga pinolit tu darupírip pa abut tu íli. ²⁸ Nabobot ta bag-bagu tu Jeroboam. Ay kane masingan tu Solomon nga nagagat, ay aggína tu nippáy na nga kapatás datu pilítan da nga pagubraan nga gakagaka natu Jose.

²⁹ Isa algaw wa lumawán tu Jeroboam ka Jerusalem, ay sinabat natu profeta Ahija nga iShilo kitu dad-dalenán. Dudduwa da kitúni. Tu profeta Ahija ay bar-baru tu kebál na. ³⁰ Linàbu tu Ahija tu kebál na, se na pinì-pìsi ka sangapúlu se duwa nga pánid. ³¹ Ay se na nán kitu Jeroboam, “Alà mu

11:28 Daya gakagaka tu Jose nga nán na kídí, ay datu tangámalán de Manasse se Efraim.

ya sangapúlu pánid, ta tu idi ya nán ne APU nga Dios na Israel: ‘Tagay ku win na ippà e Solomon kiya pangiturayán na, se ku peturayán kikaw daya sangapúlu wa tangámalan.’ ³² May ibansi ku kaggína ya isa nga tangámalan, gapu kitu bobonan ku nga David, se kiya íli Jerusalem nga piníli ku wa íli kadaya ngámin na il-ileli ki Israel. ³³ Kuwaan ku yán ta pinaglikudán nà in ne Solomon. Day-dayáwan na ngin ne Ashtoret nga diyos daya iSidon, se Kemos nga diyos daya iMoab, se Milcom nga diyos daya Ammonita. Akkan na ngin sur-surútan daya pagayatán ku. Akkan na ngin ikur-kurug daya bil-bílin ku se lin-lintag ku; akkan ummán kitu ama na nga David. ³⁴ May oray nu mapakuna, ay akkan ku kam ippà ngámin na pangiturayán na ki kasibbiyág na pikam, gapu wala kitu bobonan ku wa David nga piníli ku, ta kinur-kurug na ngámin na bil-bílin se lin-lintag ku. ³⁵ May alà ku kiya an-anà na ya pangiturayán, se ku wala idde kikaw daya sangapúlu wa tangámalan. ³⁶ May iddán ku ya an-anà na ka isa nga tangámalan, ta senu metul-túluy nga atán ya gakagaka tu David nga magturáy kídí Jerusalem, ya íli nga piníli ku nga pagdayáwan daya tolay kiyà. ³⁷ Ay ikaw win ya pagbalinan ku nga ári na Israel. Iturayán mu ngámin daya giyán na piyám iturayán. ³⁸ Ay nu ikurug mu ngámin daya bílin ku kikaw, ay se mu surútan daya piyán ku, se daya napiya ki panagsisingan ku daya kuwaan mu gapu ki angikurug mu kadaya ngámin na bil-bílin se lintag ku, nga ummán kitu nangikurug tu bobonan ku nga David, ay bul-bulunan taka peyang. Ay magnanáyun pe ya pangiturayán kadaya gakagaka mu, nga ummán ki kinuwa ku kitu David. Peturayán ku kikaw ya Israel. ³⁹ Gapu ki básul ne Solomon, ay panísan ku daya pútupútut tu David. May akkan magnanáyun ka panda ya ammánis ku kaggída.”

⁴⁰ Ay kane mammuwán tu Solomon yán, ay piyán na nga patayan tu Jeroboam. May nagtálaw tu Jeroboam, se yala nawe ka giyán tu Ari Shishak ka Egipto. Nagyán kitúni panda kitu nekatay tu Solomon.

Tu netattay tu Solomon

⁴¹ Ay nesúrát daya duddúma nga istoriya mepanggap kitu naggári tu Solomon se datu kinuw-kuwa na, se kinasírib na, kiya Libru nga mepanggap kadatu kinuw-kuwa na. ⁴² Ay appát púlu dagun tu Solomon nga nagári ka Israel. Nag-agyán kitun na nagári na ka Jerusalem. ⁴³ Ay se

la nga natay. Netaman da kitu íli tu David nga ama na. Ay tu Rehoboam nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Mauwár ya Pagariyán

(2 Chr. 10:1-19)

12 Ay nawe tu Rehoboam ka Shekem, ta kitúni tu napannán datu ísrael nga mamagbalin kaggína ka ári. ²Ay kane madámag tu Jeroboam nga pútut tu Nebat nga atán pikam ka Egipto, ay nagulli kammin ka Israel. (Mag-agyán kitun na tiyampu ka Egipto, ta kitúni tu napannán na kane magtálaw kitu Ari Solomon.) ³Pinàrawán datu duddúma nga ap-apu ka Israel nge Jeroboam, se da nawe kitu giyán tu Rehoboam. Ay nán da kaggína: ⁴“Nadammát pàrang daya nepaubra nату ama mu kadakami. Ay túya nu palangpáwan mu dayán, se kuwaan mu ka nalapat ya ubra nga ipàwa mu kadakami, ay magsirbi kami kikaw.” ⁵Ay nán tu Rehoboam nga nesungbát, “Iddán dà ka tallu walgaw wa maglam-lammat pikam, se kayu wala umbet kammin.” Ay díkod nagtatálaw datu tolay.

⁶Ay se yala nawe nakiamomán tu Rehoboam kadatu nanàmán nin na lalláki nga agsaludsúdán tu ama na nga Solomon kitu kasibbiyág na. Ay nán na kaggída, “Nágan na ya makagi nu wa napiya nga isungbát ku kadatu tolay?” ⁷Ay nán da kaggína, “Nu ipassingam mu ya aminyám nga magsirbi kadaya tolay, se napiya ya isungbát mu kaggída, ay sirbiyán daka peyang ka panda.” ⁸Ngamay akkan na nga pinagan-anu tu kinagi datu nanákam ma lalláki. Nawe mán kammin nakiseng kadatu nabagu nga karusadán na nga magsir-sirbi kaggína. ⁹Ay nán na kaggída, “Nágan naya makagi nu kiyà nga annung ku kagiyán kadaya tolay nga magrírí kiyà? ‘Palangpáwan mu daya ubra nga ipaubra nату ama mu kadakami,’ nán da kiyà.” ¹⁰Ay nán datu babbágu kaggína: “Ummán kídí ya kagiyam kaggída: ‘Ab-abay yala ya ingkikit ku, may tu abà tu ama ku. ¹¹Nu nán nu nga nadammát datu nepà-paubra tu ama ku kadakayu, ay nadà-dammát pikam ya paubra ku kadakayu! Sinap-saplit nakayu tu ama ku ka tali, may sap-saplit takayu ka lúbid da napayán ka rasi.”

¹²Ay kane malpás tu tallu algaw, ay inumbet kammin de Jeroboam se datu ngámin tolay ke Rehoboam, ta ittu tu kinagi na kaggída. ¹³Ay akkan kinurug tu ári tu kinagi datu nanákam min na lalláki, ay se nadakè

12:11 Ya nán na ka Hebreo, ay ‘Sap-saplit takayu ka asip-sípít.’

mán kammin tu agun-úni na kadatu tolay, ¹⁴nga ummán kitu kinagi datu bag-bagu. Ay nán na kadatu tolay: “Ay nu nadammat datu nepà-paubra tu ama ku kadakayu, ay nadà-dammat pikam ya ipaubra ku kadakayu. Ay nu sinap-saplit nakayu ka tali kitun, ay lúbid da napayán ka rasi ya pagsaplit ku kadakayu.” ¹⁵Ay díkod akkan ginì-gìna tu ári datu tolay, ta ittu tu pagayatán ne APU nga màwa, ta senu màwa nga kurug tu kinagi tu profeta Ahija nga iShilo ke Jeroboam nga an-anà tu Nebat.

¹⁶Ay kane mammuwán datu iIsrael nga akkan ginán tu ári tu kagiyan da, ay nán da nga nesar-sáraw kitu ári:

“Awan mi ramaráman nin kitu David!

Awan mi mindaggán kiya pútut tu Jesse.

Magulli tada ngin kadaya babalay tada!

Ikaw kampela ngin nin ya makammu ki pangiturayán mu.”

Ay díkod nagkakáwe datu tolay yin ka babalay da. ¹⁷Tittu datu iIsrael nga mag-agyán kadatu il-íli ka Juda datu neturayán tu Rehoboam. ¹⁸Ay se yala pinapan tu Rehoboam tu Adoram nga apu datu pilítan da nga pagubraan nga makiamomán kadatu iIsrael. Ngamay tinùtoán datu iIsrael panda kane matay. Ay kane madámag tu Rehoboam tun na nàwa, ay nagkirut ta nagtakay kitu takay na, se yala nawe ka Jerusalem. ¹⁹Ay díkod panda kadedi nga algaw, ay maddi datu tangámalán Israel ya peturayán ki gakagaka tu David. ²⁰Ay kane madámag datu iIsrael nga nagulli yin tu Jeroboam nga gayát ka Egipto, ay nagguurnung da se da nga inayabán, se da pinagbalin ka ári da ngámin na iIsrael. Ay datun nala tangámalán tu Juda datu nabansi nga pasúrut tu gakagaka tu David.

Kinagiyánan tu Shemaya nge Rehoboam

²¹Ay kane atán nin tu Rehoboam ka Jerusalem, ay inurnung na ngámin datu suldádu wa tangámalán Juda, se datu tangámalán Benjamin. Nakaurnung ka 180,000 suldádu wa nalaing makigubát. Aggída tu mawe makigubát kadatu iIsrael, ta senu màpoli na kammin tu pangiturayán na. ²²May nán ne Dios kitu profeta Shemaya: ²³“Kagiyam ke Rehoboam nga pútut tu Ari Solomon, se kadaya ngámin na tangámalán Juda se Benjamin, se kadatu ngámin tolay kitúni. ²⁴“Tu idi ya kagiyan ne APU: Akkan nu gubatan daya iIsrael nga kamungayán nu. Magulli kayu win kadaya babalay nu, ta ya nàwa, ay ittu ya pagayatán ku.” Ay díkod

kinurug da tu kinagi ne APU, ay nagguulli da kammin kadatu babalay da, ta ittu tu bílin ne APU.

²⁵ Ay kinappiya tu Jeroboam tu íli ka Shekem nga atán kitu bantay ka Efraim. Ay kitúni tu nagyanán na. Ay se yala nagtálaw kitúni, se na nawe kinappiya pe tu íli ka Peniel. ²⁶ Ay nán na kitu lammát na, “Mepatulli kammin kadaya gakagaka tu David ya pangiturayán, ²⁷ nu mawe peyang daya tolay ku ka Jerusalem nga mawe magdátun ka Templo ne APU. Get nu magulli kammin ya uray da ke Rehoboam nga apu da nga ári ka Juda. Ay se dà in patayan, ay se da magulli ke Rehoboam.” ²⁸ Ay gapu pe kitu kinagi datu mangag-kagi kaggína, ay nangurma ka duwa nga sinan bak-baka nga balitù. Ay se na nán kadatu tolay, “Dakayu nga iIsrael, akkan nu masápul lin ya mawe ka Jerusalem nga magdáyaw. Tu dedi yin daya diyos nu nga nangitálaw kadakayu ka Egipto.” ²⁹ Ay se na nippáy tu isa nga sinan bak-baka ka Betel, ay nippáy na ka Dan tu isa. ³⁰ Ay díkod nagbásul datu tolay, ta nagkakáwe da nga magdáyaw ka Betel, se nawe datu duddúma ka Dan. ³¹ Ay nangwa pikam tu Jeroboam ka pagday-dayáwan da kadatun na diyos da kadatu ban-bantay, se yala namíli kadatu tolay ka pappádi, oray nu akkan da gayát ki tangámalán Levi. ³² Ay kinuwa tu Jeroboam nga piyasta tu mekasangapúlu se limma ngalgaw natu mekawalu nga búlán nga ummán kitu piyasta ka Juda. Ay se yala nawe nagdátun pe kitun na algaw kitu kinuwa na nga sinan bak-baka nga diyos ka Betel. Ay se yala namíli kadatu pádi nga magsirbi kadatu pagday-dayáwan da nga kinuwa na. ³³ Ay díkod ki mekasangapúlu se limma algaw natu mekawalu nga búlán, ay mawe tu Jeroboam ka Betel nga magbasu se manidug ka insensu. Ittu tun tu algaw wa kinagi na kampela ngin nin kadatu iIsrael nga agpiyasta da.

Tu nagallang tu profeta kitu Jeroboam

13 Ay kitu agsisíkád pikam tu Jeroboam kitu altár ka Betel nga manidug ka insensu, ay inumbet tu isa nga profeta nga gayát ka Juda nga nebon ne APU. ² Pinagúni ne APU tu profeta se na nán, “Tu idi ya kagiyan ne APU mepanggap kídi nga altár: ‘Meanà ya isa nga laláki nga gakagaka tu David; Josia ya ngágan na. Aggína ya mamatay kadaya pappádi nga nagdátun se nanidug ka insensu ki útun nedi nga altár. Sidúgan na pe daya tuláng tolay ki útun na.’” ³ Kitun kam ma algaw,

ay nangikagi ka pakammuwán da nga kurug datu kinagi na. “Tu idi ya pakammuwán nu nga nán ne APU: ‘Marba idi nga altár, ay se mebùra ya abu nga atán ki útun na.’” ⁴Ay kane magina tu Jeroboam tu kinagi natu profeta ne Dios, ay netuldu na se na nán, “Dugkamman nu!” May tu íma na nga pinangituldu na, ay dágus sala nga kummítur, ay akkan na ngin na mapikkut kammin. ⁵Ay se la nga nadugay tu altár, se la nga nebùra datu abu na, nga ummán kitu kinagi natu profeta ne Dios nga nepekagi ne APU kaggína. ⁶Ay nán natu ári kitu profeta ne Dios, “Makim-imallà ka mán agpà ke APU nga Dios mu, ta ikarárag mu nga ipolit na kammin ya ímà.” Nakim-imallà kurug tu profeta ke APU, ay tútu napolit kammin tu íma tu ári. ⁷Ay nán tu ári kitu profeta, “Dádin pikam ka balay, ta mawe ta mangán, se atán pe iddè kikaw nga rigálu ku.” ⁸May nán tu profeta kitu ári, “Oray nu iddem kiyà ya gudduwa naya bànáng mu, ay akkan nà kumíwid kikaw, se maddi yà pe mepangán, se uminum ka danum kídi nga giyán. ⁹Ta binílin nà ne APU nga akkan nà mangán se uminum ki kaatán ku kídi, ay se nu magulli yà in, ay akkan nà manalen kammin kitu dinalen ku wa inumbet.” ¹⁰Ay díkod nanalen ka sabáli nga dálen tu profeta kane magulli yin.

¹¹Ay kitun na tiyampu, ay uwad lalakay ya profeta nga mag-agyán ke Betel. Ay kinagi natu isa kadatu annánà na kaggína tu kinuwa tu profeta ne Dios kitun na algaw ka Betel. Ay kinagi da pe kaggína tu kinagi tu profeta kitu ári. ¹²Ay nán natu lalakay ya profeta kadatu annánà na, “Kawà na ya dinalen na nga nagtálaw?” Ay díkod netùgud da kitu ama da tu dinalen natu profeta ne Dios nga gayát ka Juda. ¹³Ay tútu nán na kadatu annánà na, “Isagána nu tu asnu.” Ay díkod nesagána da, ay se la nagtakay. ¹⁴Se na nga impal tu profeta ne Dios. Ay nadatang na nga atán magtutúgaw kitu linung natu abay ya káyu. Ay nán natu lalakay ya profeta kaggína, “Ikaw ya profeta ne Dios nga gayát ka Juda?” “Ò,” nán na nga nesungbát. ¹⁵Ay nán manin natu lalakay kaggína, “Dádin pikam ka balay ta mawe ta mangán.” ¹⁶“Akkan nà mabalin na magulli onu kumíwid kikaw ápu, se akkan ku mabalin ya mangán ki oray inna nga akakkanan se uminum ka danum kiddi na. ¹⁷Ta binílin nà ne APU nga akkan nà mangán se uminum ka danum kitúni, se akkan nà manalen kammin kitu dinalen ku wa nameyag kídi.” ¹⁸May nán kammala natu lalakay, “Isa ngà a profeta pe. Ay nán na anghel ne APU kiyà: Mawe mu iulli kammin ta panganam se penuman mu. May busid kammala natu lalakay tu nin. ¹⁹Ay díkod,

kumíwid kurug tu profeta ne Dios kitu làlakay, ay nangán se umminum ka danum kitu balay natu làlakay.

²⁰ Ay kaggída nga mangán, ay atán kinagi ne APU kitu làlakay nga profeta. ²¹ Ay tútu nán na kitu profeta ne Dios nga gayát ka Juda, “Tu idi ya kagiyan ne APU kikaw: ‘Akkan mu kinurug ya kinagi kikaw. Sinuwáy mu ya bílin ne APU nga Dios mu. ²² Nagulli ka mán kammin se ka nangán se uminum, ay nebílin ku kikaw nga akkan ka mangán se uminum kídi nga giyán. Ay gapu ki kinuwa mu, ay akkan ka metaman kitu lúbù datu mannákam mu nu matay ka.’” ²³ Ay kane mabalin da mangán, ay nesagána tu làlakay tu asnu na nga pagtàyán tu profeta ne Dios. ²⁴ Ay kitu dad-dalenán na magulli yin, ay sinabat na isa nga láyon, ay se na pinatay. Ay newawaren nala tu baggi na kitu dálen. Ay atán pe yala tu asnu se tu láyon kitu giyán tu baggi na. ²⁵ Ay nasingan datu tolay ya lumíwán tu baggi na, se tu láyon se asnu nga atán kitu giyán na. Ay nawe da nedámag kitu íli nga giyán natu làlakay ya profeta.

²⁶ Ay kane madámag natu làlakay nga profeta tu nàwa, ay nán na, “Ittu yán tu profeta ne Dios nga akkan nangikurug ki bílin ne APU kaggína! Ay túya binay-án ne APU nga patayan na láyon. Nàwa tu kinagi ne APU kaggína.” ²⁷ Ay se na nán kadatu annánà na: “Isagána nu ya asnu nga pagtàyán ku.” Ay díkod nesagána da tu asnu. ²⁸ Ay se yala nawe. Nasmà na tu baggi nga newawaren nala kitu kalsáda. Atán kam pe tu asnu wa nagtàyán na kitu giyán na, se tu láyon na namatay kaggína. Akkan kinnán tu láyon tu baggi tu tolay, ay akkan na pe inan-anu tu asnu. ²⁹ Ay díkod, inalà natu làlakay ya profeta tu baggi natu profeta ne Dios, se na nippan kitu íli na, se nagmanakit, ay se na nga netaman. ³⁰ Netaman na kitu lúbù a pinàwa na nga pára kaggína. Sinangítán na nga nán na, “Napaanna ka wagi!” nán na. ³¹ Ay kane mabalin da nga magtal-ud, ay nán natu làlakay ya profeta kadatu annánà na, “Nu matay yà, ay itaman dà kammin pe kídi. Itaging dà kaggína. ³² Kurug gala nga màwa ngámin datu nepekagi ne APU kaggína mepanggap kadatu altár ka Betel se kadatu agday-dayáwan da nga atán kadatu il-íli ka Samaria.”

³³ Ay oray nu ummán kitun tu nàwa, ay akkan kammala nigsán tu Jeroboam datu nadakè a kuk-kuwaan na. Namíli mán kammin nin kadatu tolay ka pappádi kadatu agday-dayáwan da kitu alingúdu nga giy-giyán. Basta nu iinna tu maminya magpádi, ay pinagbalin na ka pádi. ³⁴ Ay gapu kitun na kinuwa tu Jeroboam, ay nakabásul daya gakagaka na. Ay ittu

pe ya gapu na nga nadadál ya ngágan da, se da pe yin umawan nin kídí kalawagán.

Tu nekatay tu pútut tu Jeroboam

14 Ay kitun na tiyampu, ay nagtakit tu Abija nga pútut tu Jeroboam. ²Ay nán tu Jeroboam kitu atáwa na, “Magpíduman ka nga sabáli nga babay, ta senu akkan daka malásin nga ikaw ya atáwa ku. Ay se ka ngala mawe ka Shilo ka giyán ne profeta Ahija. Aggína tu nangikagi kiyà nga iyà ya magári kídí Israel. ³Mangitúgut ka ka sangapúlu bukal la sinápay, se tangagarrapon na digu. Kagiyan na kikaw nu nágan na ya màwa ki an-anà.”

⁴Ay díkod, nawe kurug tu atáwa tu Jeroboam ka balay tu Ahija ka Shilo. Akkan makasingan nin tu Ahija ta lálakay pà nang ngin. ⁵May nán ne APU kaggína, “Umbet ya atáwa ne Jeroboam nga magpíduman na sabáli nga babay. Magsaludsud kikaw nu nágan na ya màwa ki an-anà da nga magtakit. Ay kagiyan mu wala kaggína ya pekagì kikaw.” ⁶Ay díkod kane magina tu Ahija tu agdam-dam-ay tu atáwa tu ári kitu lasi, ay nán na, “Lumnà ka ngala, atáwa ne Ari Jeroboam! Tura ka magpíduman pikam mala nga sabáli ka nga tolay? Atán nadakè a dámag ku kikaw. ⁷Mawem kagiyan ke Jeroboam nga atáwam nga nán mu, “Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel: Ikaw ya piníli ku kadaya ngámin na tolay ki Israel nga mangituráy kadaya tolay ku nga iIsrael. ⁸Nippà ku ya pagariyán kadaya pútupútut tu David, se ku wala nidde kikaw. May akkan ka ummán kitu bobonan ku wa David nga kinurug na ngámin na bil-bílin ku, se nepas-pasnà na tu nesussúrut na kiyà, se tittu datu napiya ki agsisíngan ku datu kinuwa na. ⁹Nadà-dakè lugud pà nang ngin daya kinuw-kuwa mu, may datu sinar-sarunu mu wa nangituráy. Naglikudán nà se nà pinar-parrungat ki inangwa mu ka balitù a sinan diy-diyos mu kampela ngin. ¹⁰Ay díkod, gapu kiyán, ay nadakè ya kuwaan ku kadaya gakagaka mu. Patayan ku ngámin daya lalláki nga gakagaka mu, asassu da mán kídí Israel se akkan. Paawanan kuda tutu wala ngámin, ummán ki annidug na tolay ki kawel animál panda ki áwan mabansi. ¹¹Daya gakagaka Jeroboam nga matay ki íli, ay kanan átu da. Ay daya matay ka ruwár, ay kanan an-anù da. Iyà nge Yahweh, nga mangagi kídí.”

¹²Ay nán tu Ahija pikam kitu atáwa tu Jeroboam, “Ara mawe ka ngin. Ay nu makadatang ka ki íli, ay matay pe yin tu an-anà. ¹³Magmanakit daya ngámin na iIsrael, se da nga itaman. Aggína ngala nga sissa kadaya pútut ne Jeroboam ya metaman, ta atán pinatag ne APU nga Dios na Israel kaggína. ¹⁴Ay ya isa pe, ay mamíli manin ne APU ka sabáli nga ári nga mangituráy ki Israel, nga ittu ya mangrápun kadaya pútupútut ne Jeroboam. Màwa idi yin kídi. ¹⁵Panísan ne APU daya iIsrael panda ki matan da ki tubutúbung nga maguy-guyyu ki magáyus sa danum. Pataláwan na daya iIsrael kídi nga napiya nga lusà a nidde na kadatu apuapu da, ay se nada isip-siparà ka dammáng na wángag Eufrates, ta pinar-parrungat da nge APU ki inangwa da ki sinan diy-diyos da nga Ashera. ¹⁶Ay pagdudoray ne APU win daya iIsrael gapu kadaya básul ne Jeroboam, nga ittu pe ya nagbasúlán da nga iIsrael.”

¹⁷Ay díkod, nagulli tu atáwa tu Jeroboam ka Tirza. Ay kane lumnà kitu balay da ay, ittu pe yin tu netattay tu an-anà. ¹⁸Ay nagmanakit datu ngámin na iIsrael, ay se da nga netaman, nga ummán kitu nán ne APU nga màwa, nga kinagi na kitu Ahija nga profeta na.

¹⁹Ay daya duddúma nga istoriya mepanggap kitu nakigub-gubát tu Jeroboam se kitu inagturáy na, ay nesúráta da kiya Libru na Isteriya da À-ári ka Israel. ²⁰Duwa púlu se duwa dagun tu Jeroboam nga nagturáy ka Israel. Ay kane matay, ay sumukát tu pútut na nga Nadab nga nagári.

Tu naggári tu Rehoboam ka Juda

(2 Chr. 11:5–12:16)

²¹Ay appát púlu se isa dagun tu Rehoboam nga pútut tu Solomon kane magári ka Juda. Ay sangapúlu se pittu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem, tu íli nga piníli ne APU kadatu ngámin na íli datu tangámalan tu Israel, nga pagday-dayáwan da kaggína. Ay tu Naama nga iAmmon tu ina tu Rehoboam. ²²Kitu nagturáy tu Rehoboam, ay kinuwa datu iJuda tu nadakè ki agsisíngan ne APU. Nakarungat te APU, ta natù-turù tu kinadakè tu básul da may tu kinuw-kuwa datu apuapu da. ²³Ta nangwa da pe ka agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán. Nangipasíkad da pe kadatu sidaddu nga batu nga pagday-dayáwan da kiya diy-diyos da. Nangipasíkad da pe kadatu adígi tu diy-diyos da nga Ashera ki káda alingúdu wa bantay, se kiya linung daya nasagúngut ta káyu. ²⁴Ay kinuwa

da pe tu kadà-dàsán na kuk-kuwaan, ta atán da nga púta nga babay se laláki kadatu pagday-dayáwan da. Kinuw-kuwa da datu nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan datu tolay ya pinàpur ne APU kitu lusà sakbay nga inumbet datu iIsrael.

²⁵ Ay kitu mekalimma dagun tu Rehoboam nga magturáy, ay nawe rinaut natu Shishak nga ári na Egipto ya Jerusalem. ²⁶ Inalàán na datu napatag ga aruminta kitu Templo ne APU, se datu aruminta kitu palásiyu. Inalà na ngámin, meráman datu balitù a kalátag nga kinuwa tu Solomon. ²⁷ Sinukatán tu Ari Rehoboam datun na kalátag ka bága se na nga nepiyár kadatu apu datu magguwardiya kitu gagyangán natu palásiyu. ²⁸ Ay káda nga lumná tu Rehoboam kitu Templo, ay alà pe datu guwardiya na datu kalátag, se dala ipatulli kammin kitu kuwartu da.

²⁹ Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Ari Rehoboam, ay nesúrat da kitu Libru na Isteriya da À-ári ka Juda. ³⁰ Kitun ay maggugubát peyang de Rehoboam se Jeroboam. ³¹ Ay kane matay tu Rehoboam, ay netaman da kitu nangitamnán da kadatu apuapu na kitu íli tu David. Naama tu ngágan tu ina na nga iAmmon. Tu Abijam nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Abijam ka Juda

(2 Chr. 13:1–14:1)

15 Ay kitu mekasangapúlu se walu dagun kitu naggári tu Jeroboam nga an-anà tu Nebat ka Israel, ay nanggayát pe yin na nagári tu Abijam ka Juda. ² Tallu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Tu Maaca nga ina na, ay an-anà tu Absalom. ³ Ay kinuwa na ngámin pe datu nagbasúlán tu ama na, se magananáwa tu isussúrut na ke APU nga Dios na; akkan ummán kitu David nga akay na. ⁴ May gapu kitu David, ay kinalakkán ne APU nga Dios na tu Abijam ma apúku na, ta senu magtul-túluy nga atán gakagaka na nga magturáy ka Jerusalem. Ay tútu nepalúbus na nga magturáy ka Jerusalem tu Abijam. ⁵ Ata tu David, ay kinuwa na datu kustu ki agsisíngan ne APU. Awan na nga sinuwáy kadatu bil-bílin ne APU kaggína ki báyat na nagbiyág na. Malaksid dala kitu kinuwa na kitu Uria nga Heteo.

14:31 Abija pe tu isa nga ngágan na.

⁶Ay tu gubát nga nanggayát kitu Rehoboam se tu Jeroboam, ay nagtul-túluy kitu báyat natu nagturáy tu Abijam. ⁷Ay ngámin datu nà-nàwa kitu nagturáy tu Abijam se datu ngámin na kinuw-kuwa na, ay nesúráat da kitu Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. Naggubát peyang de Abijam se Jeroboam. ⁸Ay kane matay tu Abijam, ay netaman da ka Jerusalem nga íli tu David. Ay tu Asa nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Asa ka Juda

⁹Ay kitu mekaduwa púlu dagun kitu nagturáy tu Jeroboam ka Israel, ay ittu pe tu inanggayát tu Asa nga magturáy ka Juda. ¹⁰Ay appát púlu se isa dagun na nagturáy tu Asa ka Jerusalem. Ay tu Maaca nga an-anà tu Absalom tu ukò na. ¹¹Datu kustu ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Asa, nga ummán kitu kinuw-kuwa natu apuapu na nga David. ¹²Ay pinatálaw na datu púta nga lalláki se babay kitu pagariyán na, se nepippà na datu sinan diy-diyos nga pinàwa datu apuapu na. ¹³Ay oray tu ukò na nga Maaca, ay nippà na kitu kinareyna na, gapu ta nagpàwa ka rebultu natu diy-diyos nga Ashera. Dinadál na tu rebultu, se na pinasidug kitu lúung Kidron. ¹⁴Ngamay akkan na nippà datu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giyán. May oray nu mapakuna, ay sinur-súrut na tutu wala nge APU kitu ngámin na nagbiyág na. ¹⁵Ay se na nilnà kitu Templo ne APU datu dátun tu ama na nga silber se balitù, se datu dátun na kampela ngin pe nga silber se balitù, se datu duddúma nga aruminta.

¹⁶Kitu naggári tu Asa ka Juda se naggári tu Baasha ka Israel, ay naggugubát da peyang. ¹⁷Ay rinaut tu Baasha nga ári ka Israel tu sákup datu iJuda, ay se na ngala pinalipután ka darupírip tu Rama, ta senu áwan makappan se makalawán kitu giyán tu Ari Asa. ¹⁸Ay tútu inalàán tu Asa datu ngámin balitù se silber nga nabansi kitu Templo ne APU se kitu palásiyu, ay se na nepippan kadatu upisiyál na ka Damasco nga giyán tu Ben-hadad nga ári ka Siria, nga an-anà tu Tabrimmon nga apúku tu Hezion. Ay tu idi tu pekagi na kaggída: ¹⁹“Piyán ku ya makikumplut kammin kikaw nga ummán kitu nagkumplut datu ama ku se tu ama mu. Túya nepaw-it ku dedi nga silber se balitù nga rigálù kikaw. Pandanán mu win ya akikumplut mu ke Baasha nga ári ka Israel, ta senu magtálaw da kiya sákup ku nga íli.” ²⁰Nayát tu Ben-hadad kitu kinagi tu Ari Asa. Ay

tútu nebon na datu apu datu suldádu na nga mawe da rautan datu il-íli Israel. Ay nasákup da datu íli Ijon, Dan, Abel-bet-maaca, se Kinneret, se tu ngámin Naftali. ²¹ Ay kane madámag tu Ari Baasha tu nàwa, ay nigsán na tu agpadarupírip na kitu íli Rama, se yala nagulli ka Tirza.

²² Ay se yala nga nebílin tu Asa kadatu ngámin na iJuda nga mawe da aláan datu batu ka Rama se datu káyu nga us-usaran tu Baasha nga magdarupírip ka Rama. Ittu datun datu inusár tu Ari Asa nga pinagdarupírip na ka íli Geba nga sákup Benjamin se tu íli Mizpa. ²³ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Asa, se tu nangábaábà na, se datu ngámin na kinuw-kuwa na, se datu il-íli nga kinuwa na, ay nesúráat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. Ay kane làlakay tu Asa, ay nagsinakit tu bingil na. ²⁴ Ay kane matay, ay netaman da kitu lúbù kammin datu apuapu na kitu íli tu David. Ay tu Jehoshafat nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu nagári tu Nadab ka Israel

²⁵ Ay kitu mekàduwa dagun tu Asa nga magturáy ka Juda, ay nanggayát pe yin na magturáy tu Nadab nga pútut tu Jeroboam ka Israel. Ay duwa dagun na nga nagturáy. ²⁶ May nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na nga ummán kadatu kinuw-kuwa nату ama na. Nagbásul ke APU, ay tinagonung na datu iIsrael nga nagbásul pe.

²⁷ Ay tu Baasha nga an-anà tu Ahija nga gayát ka tangámalan Issacar, ay pinapatay na tu Ari Nadab, kaggída nga mangraut kadatu Filisteo ka Gibbeton, kabulun na datu suldádu na nga iIsrael. ²⁸ Tu nagpapatay tu Baasha kitu Nadab, ay kitu mekàlu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Díkod tu Baasha tu summukát kitu Nadab nga nagturáy ka Israel. ²⁹ Ay kane tu Baasha ngin tu ári, ay pinapatay na datu ngámin na pútupútut tu Jeroboam. Awan tutu wala nga nabansi kaggída oray isa ngala. Nàwa kurug tu kinagi ne APU nga nepekagi na kitu profeta Ahija nga iShilo. ³⁰ Ay nàwa tun gapu ta nakarungat tutu wala ke Jeroboam nge APU nga Dios na Israel, gapu kadatu bas-básul na. Tinagonung na datu iIsrael nga magbásul pe.

³¹ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Nadab, se datu kinuw-kuwa na, ay nesúráat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ³² Ay

naggubát peyang tu Asa nga ári ka Juda, se tu Baasha nga ári ka Israel kitu nagturáy da.

Tu naggári tu Baasha ka Israel

³³ Ay kitu mekàlu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda, ay nanggayát pe tu Baasha nga an-anà tu Ahija nga magturáy ki ngámin Israel. Nagyán ka Tirza kitu duwa púlu se appát dagun na nagturáy na. ³⁴ Nadakè pe ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na tu kinuw-kuwa tu Jeroboam, ay se tinagonung na datu iIsrael kitu básul na.

16 Ay uwad kinagi ne APU kitu profeta Jehu nga pútut tu Hanani nga pekagi na kitu Ari Baasha. ² Ay tu idi tu pekagi ne APU: “Ur-úray ka ngala nga tolay kitun, may pinagbalin taka ka apu daya tolay ku wa iIsrael. Ngamay kídi yin, ay ummán kitu kabiy-biyág tu Jeroboam ya kabiy-biyág mu win. Ikaw ya gapu na nga nakabásul daya tolay ku, ay ittu ya gapu na nga nakarungat tà. ³ Ay túya rapúnan takayu ngámin pe nga pamilya, nga ummán ki kinuwa ku kade Jeroboam nga pútut tu Nebat. ⁴ Ay oray inna kadaya pamilya mu ya matay ki íli, ay kanan átu daya baggi da, ay daya matay ka ruwár, ay kanan da an-anù daya baggi da.”

⁵ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Baasha, se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ⁶ Ay kane matay tu Baasha, ay netaman da ka Tirza. Ay tu an-anà na nga Ela tu sumukát kaggína nga nagári. ⁷ Ay nebon ne APU tu profeta Jehu nga mangikagi kitu nadakè a dámag panggap kade Baasha nga tangapamilyaán, gapu ta pinar-parrungat na nge APU gapu kadatu ngámin na kinuw-kuwa na nga nadakè ki agsisíngan ne APU, se gapu ta tinlad na pe tu kabiy-biyág datu pamilya tu Jeroboam, ay se gapu kitu nagpatay na kade Jeroboam nga tangapamilyaán.

⁸ Ay kitu mekaduwa púlu se annam dagun natu Asa nga magári ka Juda, ay nanggayát pe nga nagturáy tu Ela ka Israel. Nagyán ka Tirza, ay duwa dagun na nga nagári. ⁹ Ay tu Zimri nga isa kadatu upisiyál na, se apu datu gudduwa kadatu magus-usár kadatu takay suldádu, ay nadakè tu palánu na ke Ela. Kitu namissán, ninglaw tu Ari Ela kitu balay tu Arza nga pakammuwan da kitu palásiyu ka Tirza. ¹⁰ Ay nawe linnà tu Zimri,

16:2 Ya nán na ki Hebreo, ay “Inalà taka ki tápu.”

ay se na pinatay. Ay nàwa tun kitu mekaduwa púlu se pittu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Ay tu Zimri yin tu sumukát kitu Ela nga nagári ka Israel.

¹¹ Ay kitu inanggayát tu Zimri nga magturáy, ay rinápun na datu pútupútut tu Baasha. Awan na tutu wala nebansi kadatu lalláki nga pan-pane na se datu ù-opun na. ¹² Ay díkod, rinápun tu Zimri datu pamilya tu Baasha. Ay nàwa kurug tu kinagi ne APU kitu profeta Jehu mepanggap kitu Baasha. ¹³ Ay nàwa tun, gapu kadatu bas-básul tu Baasha se tu Ela nga pútut na. Aggída tu nangiparò kadatu iIsrael nga magbásul. Nakarungat te APU nga Dios na Israel kaggída, gapu kitu nagday-dáyaw da kadatu áwan sur-surbi nga sinan diy-diyos da. ¹⁴ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu naggári tu Ela se kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Isteriya da À-ári ka Israel.

¹⁵ Ay nagturáy tu Zimri ka Israel kitu mekaduwa púlu se pittu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Nagyán ka Tirza, may pit-pittu ngalgaw na nga nagturáy. Ay kitu kaatán datu suldádu wa iIsrael nga manglimut ka Gibbeton nga íli datu Filisteo, ¹⁶ ay nadámag da nga pinatay tu Zimri tu ári. Ay tútu kitun kam nga algaw, kitu kampu da, ay pinagbalin da ka ári da tu Omri nga apu datu suldádu. ¹⁷ Ay díkod, nagtálaw tu Omri ka Gibbeton, kabulun na datu ngámin na suldádu Israel, se da nawe rinaut tu íli Tirza. ¹⁸ Ay kane masingan tu Zimri nga nasákup da ngin tu íli, ay nawe nagsirù kitu aglingdán kitu unag tu palásiyu, ay se na sinidug. Ay díkod, natay tu Zimri ta netangasidug kitu palásiyu. ¹⁹ Ay nàwa tun gapu ta nagbásul tu Zimri. Nadakè tu kinuwa na ki agsisíngan ne APU. Tinlad na tu Jeroboam kitu kabiy-biyág na, ay se neparò na datu iIsrael nga nagbásul ke APU. ²⁰ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Zimri ka Israel, se panggap kitu nagribilde na, ay nesúrát da ki Libru na Isteriya da À-ári ka Israel.

Tu nagturáy tu Omri ka Israel

²¹ Ay kalpasán natu netattay tu Zimri, ay nauwár datu iIsrael. Datu duddúma kaggída, ay piyán da nga tu Tibni nga pútut tu Ginat tu magbalin ka ári da. Ay datu duddúma, ay tu Omri tu piyán da. ²² May inábà datu bungguy tu Omri datu bungguy tu Tibni nga pútut tu Ginat. Pinatay da tu Tibni, ay díkod tu Omri tu nagári. ²³ Nanggayát nga nagturáy tu Omri

ka Israel kitu mekatallu púlu se isa dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Sangapúlu se duwa dagun tu Omri nga nagári; nagyán ka Tirza ka annam dagun. ²⁴ Ay se yala ginátang tu Omri tu bantay Samaria kitu Shemer ka annam púlu se walu kílu wa silber. Nangwa ka íli kitúni na, ay nepangágan na kammin ka Samaria; gayát kammin yán ka Shemer nga ngágan natu nanggatágan na kitu bantay.

²⁵ Ngamay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa natu Omri; nadà-dakè da pikam may datu kinuw-kuwa datu nunna kaggína nga nagári. ²⁶ Tinlad na tu kabiy-biyág natu Jeroboam, se kinuwa na pe datu bas-básul na nga nangiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul kitu nagdáyaw da kadatu áwan sur-surbi nga diy-diyos. Ittu tu nerungat ne APU nga Dios na Israel. ²⁷ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu naggári tu Omri se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ²⁸ Ay kane matay tu Omri, ay netaman da ka Samaria. Ay tu pútut na nga Ahab tu sumukát kaggína nga nagári ka Israel.

Tu naggári tu Ahab ka Israel

²⁹ Ay nagturáy tu Ahab nga pútut tu Omri ka Israel kitu mekatallu púlu se walu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Nagyán tu Ahab ka Samaria kitu nagturáy na ka Israel ka duwa púlu se duwa dagun. ³⁰ Ngamay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Ahab. Natù-turù a nadakè datu kinuw-kuwa na, may datu kinuw-kuwa datu ngámin na nunna kaggína nga nagári. ³¹ Ay ur-úray da ngala kaggína datu bas-básul tu Jeroboam. Inatawán na tu Jezebel nga an-anà natu Etbaal nga ári da ka Sidon. Ay se yala sumúrut se nagdáyaw pe yin kitu diy-diyos da nga Baal. ³² Ay se yala nangwa ka altár se templo natu Baal ka Samaria. ³³ Ay se nagpàwa pe ka rebultu natu Ashera nga diy-diyos da. Adu datu kinuw-kuwa na nga nadakè a nerungat ne APU nga Dios na Israel. Nadà-dakè da pànanang, may datu kinuw-kuwa datu ngámin na nunna kaggína nga nagári ka Israel. ³⁴ Ay kitu nagturáy tu Ahab, ay kinuwa kammin tu Hiel nga iBetel tu íli Jerico. Ay kane mippáy na tu pundasiyon tu íli, ay natay tu Abiram ma manákam nga an-anà na. Ay kane mabalin na ngámin nin, se na pe kuwaan tu gagyangán tu íli, ay natay manin tu Segub nga udiyán na an-anà na. Ay nàwa datun, ta ittu tu kinagi ne APU kitu Joshua nga pútut tu Nun.

Tu namangán datu gayáng kitu Elias

17 Ay uwad profeta nga nagnágan ka Elias nga iTisbe ka Gilead. Isa nalgaw, ay nán na kitu Ari Ahab, “Ikarì ki ngágan ne APU nga Dios na Israel nga sir-sirbiyán ku, nga áwan lapáat se akkan pulus magudán kiya sumarunu wa dagudagun panda ki angngagi ku wa magudán.”

² Ay se yala nán ne APU kaggína: ³ “Magtálaw ka kídi. Mawe ka magsirù kitu awweg Kerit, nga atán kitu pane lattakán na wángag Jordan. ⁴ Uminum ka ngala kitu awweg. Atán da gayáng nga binílin ku win na magilbet ka kanan mu kitúni. ⁵ Kinurug na tu kinagi ne APU. Ay díkod nawe nag-agyán kitu awweg Kerit. ⁶ Ay káda pagmakát se gídám, ay nagilbet datu gayáng ka sinápay se karni nga kanan na. Ay uminum mala pe kitu danum kitu awweg Kerit. ⁷ Ay kane mabà-bayág gala, ay nassiyánan pe yin tu awweg, gapu ta áwan tutu wala udán.

Tu búkud da babay ka Zarefat

⁸ Ay se yala nán ne APU kitu Elias: ⁹ “Magtálaw ka kídi yin. Mawe ka ka íli Zarefat ka Sidon. Magyán ka kitúni. Atán binílin ku wa búkud da babay nga mamangán kikaw.” ¹⁰ Ay díkod nawe kurug tu Elias ka Zarefat. Ay kane makadatang kitu ruwángan tu íli, ay nasingan na ya búkud da babay nga mangáyu. Ay nán na kaggína, “Iddán nà mán agpà ka danum.” ¹¹ Ay kane mawe kuma ngin tu babay ya mangalà ka danum, ay nán pikam tu Elias kaggína, “Pangilbet nà mán agpà pe yin ka kanan ku.” ¹² May nán natu babay ya nesungbát: “Ammu ne APU nga Dios mu nga áwan ku wa sinápay. Atán nala nga tangakúku nga arína mi, se bittì a denu. Ay túya mangáyu wà ta lutuwan ku win. Ittu ya muddi nga kanan mi se iya an-anà ku sakbay kami ya matay ki bisin. ¹³ Ay nán tu Elias kaggína: “Akkan ka malídug. Ara mawe ka ngin se mu kuwaan tu nán mu. Ngamay paglútu nà pikam ka bittì ala nga sinápay, se mu la ilbet kídi na. Ay se ka la maglútu ka kanan nu wa magina. ¹⁴ Ata nán ne APU nga Dios na Israel: ‘Akkan mammin ya arína ki angáng mu, ay se atán peyang denu ki garrapon mu, panda ki agpaudán manin ne APU.’” ¹⁵ Ay díkod nawe tu búkud se na kinuwa tu kinagi tu Elias kaggína. Ay tútu atán peyang kanan da nga magina se tu Elias ka nabayág ga al-algaw. ¹⁶ Akkan kurug

mammi-ammin tu arína kitu angáng na se tu denu kitu garrapon na, nga ummán kitu nepekagi ne APU ke Elias.

¹⁷ Ay kane mabà-bayág gin, ay nagtakit tu an-anà tu babay. Ay sumamnga tu sinakit natu an-anà, ay se la nga natay. ¹⁸ Ay nán tu babay kitu Elias: “Nágan na agpà ya lùsawan mu kiyà ta, ápu nga bobonan ne Dios? Inumbet ka agkà kídí ta, nga mangipadamdam kiyà kadaya bas-básul ku, nga ittu ya nepatay na an-anà ku? ¹⁹ Ay nán tu Elias, “Arem ya an-anà mu.” Inalà ne Elias tu an-anà, ay se na nippan kitu kuwartu ka ngúdu nga pag-agyanán na, ay se na nepidda kitu káma na. ²⁰ Ay se la nagkarárag ke APU nga nán na, “O APU nga Dios ku, tura mu niddán idi nga búkud da babay nga namalnà kiyà ki balay na ka pagpannakítan na? Tura mu agpà pinatay ya an-anà na? ²¹ Ay se na namiluwán na naglábán tu an-anà se nagkarárag ke APU nga nán na, “O APU nga Dios ku, biyágam mán agpà manin idi nga an-anà.” ²² Ay ginina ne APU tu karárag tu Elias, ay tútu nabiyág kammin tu an-anà. ²³ Ay se yala neúlug tu Elias tu an-anà se na nippan kitu balay, se na nidde kammin kitu ina na. “Ye, sinnam kod ya an-anà mu. Sibbiyág kammin,” nán na. ²⁴ Ay nán tu babay kitu Elias, “Nammuwán ku kídí yin nga bobonan naka ne Dios, ay se daya bàbànan ne APU nga kag-kagiyam, ay kurug da.”

Tu inangngagi tu Elias nga pumanda ngin tu kalíka

18 Ay kitu mekalu dagun nin tu kalíka, ay nán ne APU kitu Elias, “Mawe ka magpassingan nin ke Ari Ahab, ta pagudanan ku win. ² Ay díkod nawe kurug tu Elias nga nagpassingan kitu Ahab.

Ay kitun na tiyampu, ay napalotán tutu wala tu ulát ka Samaria. ³ Ay pinaayabán tu Ahab tu Obadia nga pakammuwan na kitu palásiyu na. (Tu Obadia, ay isa nga napikkilán na magday-dáyaw ke APU). ⁴ Ay kitu nagpapatay tu Jezebel kadatu profeta ne APU, ay nawe nesirù tu Obadia datu magatut nga profeta kadatu duwa nga liyáng; limma púlu wa profeta ki isa nga liyáng. Ay mawe nada tuludán peyang pe ka kanan da se inuman da. ⁵ Ay nán tu Ahab kitu Obadia: “Mawe ta sinnan daya ngámin na gabbuwà se daya tana-tanáp, ta get makasmà ta ka kaddat nga kanan daya kabalyu se daya asnu, ay akkan ta masápul patayan daya duddúma kaggída.” ⁶ Ay se da nga nagtuway ka pameyaggán na magsápul ka kaddat.

⁷Ay kitu agdal-dalen tu Obadia, ay nesabat na tu Elias. Ay nalásin tu Obadia nga e Elias tun. Ay tútu nagukkab kitu lusà a nán na, “Ikaw kurug yán, ápu Elias?” ⁸“Ò, iyà kurug idi,” nán tu Elias nga sumungbát. “Mawem kagiyán kitu apu mu nga atán nà kídi.” ⁹May maddi tu Obadia. Ay nán na, “Nágan na agpà nagbasúlán ku ta, tura nà a piyán ipapatay ke Ari Ahab? ¹⁰Ay ammu ne APU nga Dios mu nga sibbiyág, nga áwan na di nagpapannán na magsápul kikaw. Sinap-sápul naka kadaya ngámin na nasiyon se pagariyán. Ay nu nán da ki isa nga íli nga áwan ka kitúni, ay pagsipataan ne Ahab da nga akkan daka kurug nasingan. ¹¹Ay se nà ala nga papannan ka giyán na ári ya mangikagi nga atán ka kídi! ¹²Ay paanna nu tura kala nga itálaw naya Ispiritu ne APU kiya giyán nga áwan makammu, ki liggè a mawe ka giyán na ári, ay di áwan mi masma kikaw. Ay iyà in ya patayan na. Makalakkán ka agpà kiyà, ta isa ngà a napikkilán na mangurug ke APU nanggayát kitu kabitti ku kam. ¹³Akkan mu agpà pikam nadámag, ápu, ta, tu kinuwa ku kitu nagpapatay ne Jezebel kadatu profeta ne APU? Atán da magatut ta profeta ne APU nga nesirù ku ki duwa nga liyáng. Limma púlu tu atán kitu isa, ay limma púlu pe ya atán kitu isa. Tul-tuludán kuda peyang ka kanan da se inuman da. ¹⁴Ay se nà ala papannan na mangagi ki ári nga atán ka kídi! Ay kurug gala a nga patayan nà,” nán na. ¹⁵May nán tu Elias: “Isipatà ki ngágan ne APU nga sibbiyág se Mannakabalin ki Ngámin nga sir-sirbiyán ku, nga magpassingan nà ke Ari Ahab kídi nga algaw.”

Tu nagpassingan tu Elias kitu Ahab

¹⁶Ay díkod nawe kurug tu Obadia nga kinagi kitu Ari Ahab nga atán tu Elias. Ay tútu nawe siningan tu Ahab tu Elias. ¹⁷Ay kane masingan tu Ahab tu Elias, ay nán na, “Ikaw kurug yán, gane, mangrribù kídi Israel!” ¹⁸Ay nán tu Elias, “Akkan nà a mangrribù kídi Israel. Ikaw se daya akkobung mu ya mangrribù kídi na Israel, ta akkan nu ikur-kurug daya bil-bílin ne APU, ay se kayu magdáyaw kadaya sinan diy-diyos nu wa Baal. ¹⁹Ay kídi, ay mawem urnúngan ngámin na iIsrael ka bantay Carmel. Aptám pe daya 450 nga profeta naya diyos nu wa Baal, se daya 400 nga profeta ne Ashera nga kabbulun ne Jezebel nga mangán.”

Tu nagparáng tu Elias se datu profeta datu diy-diyos da

²⁰ Ay díkod nawe inurnung tu Ahab datu ngámin na iIsrael se datu ngámin na profeta ka bantay Carmel. ²¹ Ay se la umadanni tu Elias kitu giyán datu tolay, ay se na nán kaggída ngámin, “Nungay naya kakusap nu nga magduw-duwa ta? Nu e APU ya kurug nga Dios, ay aggína ngala ya surútan nu. Ay nu e Baal, aggína ngala ya surútan nu!” May naging-inggap pala datu tolay. ²² Ay nán manin tu Elias kaggída: “Iyà ala ngin ya sissa nga nabansi nga profeta ne APU, ngamay 450 daya profeta ne Baal. ²³ Ay lugud, mangilbet kayu ka duwa toru nga báka. Ay pumíli daya profeta ne Baal ka partiyan da, se da lapilápi, ay se da iparotun kadaya káyu wa naurnung ki altár. Ngamay akkan nu apuyán. Ay se ku la pe partiyan ya isa, se ku iparotun ki káyu kiya útun altár, ay akkan ku pe ya apuyán. ²⁴ Ay se kayu wala nga magkarárag kiya diyos nu, ay se yà pe nga magkarárag ke APU. Ay nu iinna kaggída ya manidug kiya káyu, ay aggína ya kurug ga Dios.” “Napiya ya kinagi mu,” nán ngámin datu tolay. ²⁵ Ay se yala nán tu Elias kadatu profeta ne Baal, “Dakayu ya munna ta adu kayu. Magpíli kayu kadaya duwa nga toru wa báka, se nu wala isagána nga idátun. Ay se kayu wala nga magkarárag kiya diyos nu. May masápul la akkan nu apuyán ya káyu.” ²⁶ Ay díkod nesagána datu profeta ne Baal tu toru nga nilbet kaggída, se da neparotun kitu altár. Ay se da nga nagkarárag kitu diyos da nga Baal. Tangapagmakatán da nagkar-karárag nga nán da nga nesar-sáraw, “Baal, sungbátan nakami,” nán da. May áwan nala úni nga magína, se áwan pe sumungbát. Magsal-sála da pe nga mangliliput kitu altár nga kinuwa da. May páda na kam ma áwan sumungbát. ²⁷ Ay kane mangalintutúgu win, ay ug-ogan natu Elias da ngin nga nán na, “Ara kaggattan nu pikam ya makasáraw, ta diyos mà. Get atán nala nga maglam-lammat. Ay get pe nu atán madama na nga kuwaan, onu atán napannán na. Ay get pe nu atán matúdug, ay masápul nu wa lukagan.” ²⁸ Ay díkod kinggat da kurug tu kinumraw kitu diyos da. Ay se da tinal-talíngu win datu baggi da kadatu ampiláng da, panda kitu mearúyut tin datu dága da, ta ittu tun tu gangay kuk-kuwaan da. ²⁹ Nalpás sin tu mangalintutúgu, ay makas-asáraw da pikam, panda kane mamreg gin nga ittu tu agdátun da ngin ki dátun da ki gídám. May áwan nala úni, se áwan pe ya sumungbát.

³⁰ Ay se yala nán tu Elias sin kadatu tolay: “Umbet kayu kídi.” Ay díkod umadanni kurug datu tolay kitu giyán na. Ay se na ngala kinappiya tu altár ne APU nga narba. ³¹ Nangalà ka sangapúlu se duwa nga batu, nga ittu tu bíláng datu tangámalan tu Jacob. Aggína tu nangagiyán ne APU ka, “Israel lin ya ngágan mu.” ³² Inusár na datu batu wa namolit kitu altár ne APU. Ay se na ngala pinalipután ka alinawang tu altár nga annung na mayanán ka tallu galon na danum. ³³ Ay se na ngala kinappiya nga nippáy datu káyu kitu altár, se na linapilápi tu báka se na neparotun kitu káyu. Ay se na nán: “Pannuwan nu daya appát ta angáng ka danum, ay se nu siyaán ya dátun se daya káyu.” Ay kane mabalin da nga kuwaan tu pàwa na, ³⁴ ay nán na manin kaggída, “Ara, siyaán nu manin.” Ay kane mabalin da, ay nán na manin, “Ara, manin! Pamiluwan nu wa siyaán!” Ay díkod kinuwa da kurug tu nepàwa na. ³⁵ Ay danum ngámin tu lebut tu altár, se napnu pe ka danum tu alinawang.

³⁶ Ay kane umbet tu oras nga agdátun da ngin ki gidám, ay umadanni tu Elias kitu altár, ay se yala nagkarárag nga nán na, “O APU nga Dios tu Abraham, Isaac, se Israel! Ipakammu mu tutu wala kídi nga algaw, nga ikaw ya Dios kídi Israel, ay se iyà kurug pe ya bobonam. Ay se kinuwa ku ngámin dedi, ta ittu daya nebílin mu kiyà. ³⁷ Ay sungbátan nà, O APU, sungbátan nà agpà, ta senu mammuwán dedi nga tolay nga ikaw, O APU ya Dios, ay se ikaw ya mangiulli kaggída kammin kikaw.” ³⁸ Ay se yala nga netànág ya apuy nga gayát ke APU. Nasidug tu dátun, se datu káyu, se datu batu, se tu lusà. Ay oray tu danum kitu alinawang, ay nagmaga ngala pe. ³⁹ Ay kane masingan ngámin datu tolay tun, ay nagukkab da ngámin kitu lusà, ay se da nán, “E APU ya kurug nga Dios. E APU ya kurug nga Dios!” nán da. ⁴⁰ Ay se yala nán tu Elias kaggída, “Dugkamman nu daya profeta ne Baal. Awan nu pataláwan oray isa kaggída.” Ay se yala nippan tu Elias da kitu awweg Kishon, ay se na pinatayán da kitúni.

⁴¹ Ay nán tu Elias kitu Ahab, “Ara mawe ka ngin na mangán se uminum. Ta giginán ku win ya adudúrán naya naggat nga udán.” ⁴² Ay díkod, nawe tu Ahab kurug gin na mangán se uminum. May tu Elias, ay nawe nanùdu kitu útun bantay Carmel. Nagtutúgaw wa nagukkab ba nagkarárag. Atán tu murang na kitu nagbàtán datu utud na. ⁴³ Ay se na nán kitu asassu na, “Manùdu ka mán ta mawem amawan ya bebay.” Ay díkod nawe kurug tu asassu na, may nagulli kammin ka giyán tu Elias se na nán, “Apu, áwan ku masingan.” Ay nagulli kammin, ay se na nán manin, “Awan ku

masingan.” Ay namin-pittu nga binon tu Elias nga pinagpat-patoli. ⁴⁴ Ay kitu mekapittu natu asassu nga nawe nga nangilam-aw kitu bebay, ay nán na kitu Elias, “Atán bittì a gibat ta ummán ki kadakkal na dakúláp nga magalingúdu manggayát ki bebay. Ay nán tu Elias, “Mawem kagiyan ke Ahab nga magtakay yin kitu takay na se la nga mawe yin. Ta nu akkan ay malípán ki udán.” ⁴⁵ Ay kane din daddán na kurug, ay naggibat tu lángit, ay se yala nagbáli, ay se yala nagudán ka naggat tutu wala. Ay nagtakay tu Ahab kitu takay na se yala nga nawe ka Jezreel. ⁴⁶ Ay niddán ne APU tu Elias ka bílag na. Inigtán na tu sinturon na se yala nanagtág. Linàláp na tu Ahab nga nakatakay kitu takay na, ay nunna nga dumatang ka Jezreel may itu Ahab.

Nawe tu Elias ka bantay Horeb

19 Ay kane dumatang tu Ahab ka balay da, ay kinagi na kitu Jezebel nga atáwa na tu kinuwa tu Elias. Kinagi na pe nu paanna tu nagpatay na kadatu profeta natu diyos da nga Baal. ² Ay tútu nangibon tu Jezebel ka mawe mangikagi kitu Elias nga, “Patayan dà din daya diy-diyos, nu akkan taka mapatay nu kaláwa ki ummán kídì nga oras, nga ummán ki kinuwám kadatu profeta.” ³ Ay nagansing tu Elias. Ay tútu nagtálaw, se yala nawe ka Beer-sheba, isa nga íli ka Juda, ta senu akkan da mapatay. Ay nebansi na tu asassu na kitúni.

⁴ Ngamay aggína, ay nawe ka ir-ir-er. Nagtangkalaw wa nagdal-dalen. Ay kane dumatang kitúni, ay nagimáng kitu linung natu isa nga káyu, ay se la nagkarárag ta sápay kuma ta matay yin: “Akkan ku mabaal lin, O APU! Alà nà ala ngin! Awan ku la dúma kadatu apuapu ku!” nán na. ⁵ Ay se yala nagidda kitu linung káyu se la natúdug. Ay se yala atán inumbet ta anghel, se na nga tinùbit nga nán na, “Bumángun ka ta mangán ka.” ⁶ Ay tútu bummángun. Ay nasingan na tu sinápáy kitu ùluwán na nga linútu kitu útun tu batu wa napásu. Ay se atán pe aggippayán ka danum nga napnu ka danum. Ay díkod nangán se umminum. Ay kane mabalin, ay nagidda kammin. ⁷ Ay inumbet manin tu anghel ne APU se na tinùbit, nga nán na: “Bumángun ka ta mangán ka pikam, ta nu akkan ay masulitán ka pà nang nga magdal-dalen. ⁸ Ay díkod bumángun, se yala nangán se uminum. Ay tútu nabílag gin nga nagdal-dalen ka appát púlu ngalgaw se appát púlu gabi panda ka Horeb nga bantay ne Dios. ⁹ Linumnà kitu isa

nga liyáng kitúni, se yala natúdug pikam. Ay se yala uwad úni ne APU nga nán na kaggína: “Nágan na kuk-kuwaam kídi Elias?” ¹⁰ Ay nán na nga sumungbát, “Nepas-pasnà ku tutu wala ya magsirbi kikaw, APU nga Dios nga Mannakabalin ki Ngámin. Ngamay daya iIsrael, ay naglikudán da ya turátum kaggída, ay se dinadál da daya altár mu. Pinatayán da pe daya profeta mu. Sissa ngà tutu wala ngin na nabansi. Ay kídi yin, ay sippatayan dà pe yin.” ¹¹ Ay tútu nán ne APU, “Lumawán ka ngin kiyán, se ka mawe magsíkad ki àráng ku kiya útun na bantay, ta tagay yà lumíwán.” Ay se yala nagbáli ka naggat tutu wala. Naggakki tu bantay, se nabkiyán datu batu, ngamay áwan ne APU kitu báli. Ay kane makusap tu báli, ay nangyagyag, may áwan pe ye APU kitu yagyag. ¹² Ay kane makusap tu yagyag, ay uwad apuy, may áwan pe ye APU kitu apuy. Ay kane umawan tu apuy, ay atán napalallán na úni nga nagina tu Elias. ¹³ Ay kane magina tu Elias tu úni, ay tinàbán na tu murang na kitu kebál na, se yala nawe nagsíkad kitu lalangkán natu liyáng. Ay se yala uwad úni manin nga nán na, “Nágan na kuk-kuwaam kídi na Elias?” ¹⁴ Ay nán tu Elias, “Nepas-pasnà ku tutu wala ya magsirbi kikaw APU nga Dios nga Mannakabalin ki Ngámin. May naglikudán daya iIsrael ya turátum kaggída. Dinadál da pe daya altár mu, ay se pinatayán da pe daya profeta mu. Sissa ngà tutu wala ngin na nabansi. Ay asippatayan dà pe yin. ¹⁵ Ay díkod nán ne APU kaggína, “Magulli ka kammin kitu dinalen mu, se ka mawe ka Damasco. Ay nu dumatang ka kitúni, ay ipuwán mu we Hazael ka denu ka angngipassingan mu nga aggína ya magbalin ka Ari ka Siria. ¹⁶ Ay se mu ipuwán pe ye Jehu wa an-anà ne Nimshi, ta aggína ya magbalin ka ári daya iIsrael. Ay se mu ipuwán ne Elisha nga an-anà ne Shafat nga iAbel-mehola, ta aggína ya sumukát kikaw nga profeta. ¹⁷ Ay ngámin daya makalásat ki ampiláng ne Hazael, ay patayán ne Jehu da. Ay daya makalásat ke Jehu, patayán ne Elisha da. ¹⁸ May ilísi ku daya 7,000 nga iIsrael nga akkan near-arát ta nagummà se nagdáyaw ki rebultu ne Baal nga diy-diyos.”

¹⁹ Ay díkod nawe nge Elias, ay nasmà na nge Elisha nga madama magarádu. Sangapúlu se duwa páris nga toru wa báka datu pagarádu na. Ay nawe tu Elias kitu giyán na, se na nippà tu kebál na se na nesablay ke Elisha, ay se yala nga nagtálaw. ²⁰ Ay pinanáwan nala tu Elisha datu báka

19:10 Kadaya duddúma nga “translation,” ay “...naglikudán da ya turátu da kikaw,” nán da.

na, se na impal tu Elias. Ay kane masimát na, ay nán na kaggína, “Mawe yà pikam magpakáda kadaya mannákam ku, se yà ala sumúrut kikaw,” nán na. “Mawe ka a, may magulli ka kammin gapu kiya kinuwà kikaw,” nán tu Elias.

²¹ Ay díkod nagulli tu Elisha, se na pinarti datu báka nga pinagarádu na. Inalà na datu sangol datu báka, ay se ittu datu nedungsu na. Ay se na nekípát tu karni kadatu kabbulun na, ay se yala ummunud kitu Elias, nga nagsirbi kaggína.

Rinaut tu Ben-hadad datu iSamaria

20 Ay inurnung tu Ben-hadad nga ári ka Siria datu ngámin suldádu na, ta mawe na limútan se da nga gubatan ya Samaria. Kabulun na datu tallu púlu wa à-ári nga atán datu takay da, se datu kabalyu da. ² Nangibon tu Ari Ben-hadad ka mawe kitu íli kitu giyán tu Ari Ahab nga ári na Israel ta atán pekagi na kaggína. ³ Ay tu idi tu pekagi tu Ben-hadad: “Kuw-kuwà ngámin na silber, balitù, se daya attáwa mu se daya kapiyaán kadaya annánà mu. ⁴ Ay nán tu Ari Ahab nga nesungbát, “Ò a, ápu ári nu ittu ya nán mu. Kuw-kuwa nà se daya ngámin na kuw-kuwà.” ⁵ Ay akkan nabayág, ay nagulli kammin datu nebon tu Ari Ben-hadad ka giyán tu Ari Ahab. Ay tu idi tu pekagi ne Ben-hadad: “Kinagì kikaw win na iddem kiyà ya silber, balitù, se daya attáwa mu se annánà mu. ⁶ Ngamay nu kaláwa ki ummán kammin kídì nga oras, ay papannan ku daya upisiyál ku wa lumná kiya palásiyu mu se ya balay mu, se daya babalay daya upisiyál mu, ay se da aláan daya ngámin na piyán da.”

⁷ Ay tútu pinaayabán tu Ari Ahab datu ngámin na ap-apu ka Israel se na nán kaggída, “Sinnan nu kod ya tolay kiyán. Magsap-sápul kammala ka riribù in. “Ò,” nán ku kaggína ngin na alá na daya attáwà, se daya annánà ku, se ya silber se balitù ku, ay áwan ku netagàna kaggína.” ⁸ Ay nán ngámin datu ap-apu se datu ngámin tolay kaggína, “Maddi ka kaden. Akkan mu at-atangyaan yán na tolay,” nán da. ⁹ Ay díkod nán tu Ahab kadatu tolay ya nebon tu Ben-hadad: “Tu idi ya kagiyam nu ke ápu ári: ‘Idde ku ngámin na agngan mu kiyà kitu nunna, may maddi yà kiya mekàduwa nga kagiyam.’” Ay díkod nagulli datu tolay tu Ben-hadad se da kinagi kaggína tu kinagi tu Ari Ahab. ¹⁰ Ay tútu nepekagi manin tu Ben-hadad kitu Ahab, nga nán na: “Panísan dà din daya diy-diyos, nu atán

mabansi ki Samaria, oray nu agtangakúku wala daya suldádu ku ki tápu na!” ¹¹ Ay nán pe tu Ari Ahab nga nesungbát: “Ya agpakkáw na mengal, ay nu nabalín nin nakigubát, nga akkan kiya ipappan na.” ¹² Nagina tu Ben-hadad tu sungbát tu Ahab kaggína kitu kaatán da nga maggiinum se datu à-ári nga kabulun na kadatu báwi da. Ay tútu nán na kadatu suldádu na, “Magsagána kayu ta mawe tada ngin rautan ya Samaria.” Ay tútu nagsagána da.

¹³ Ay uwad profeta nga nawe kitu giyán tu Ahab nga ári ka Israel, ay se na nán kaggína, “Tu idi ya nán ne APU: ‘Sinnan mu kod daya adu tutu wala nga suldádu? May kídi nga algaw, ay ipaabà kuda kikaw. Ay díkod mammuwán mu nga Iyà nge Yahweh.” ¹⁴ Ay nán tu Ahab: “Inna ya mangábà kaggída?” Ay nán tu profeta: Tu idi ya nán ne APU, ‘Daya suldádu daya ap-apu ki probinsiya ya mangrápun kaggída.’ Ay nán manin tu Ahab, “Inna ya munna nga rumaut?” Ay nán na nga nesungbát, “Dakayu.” ¹⁵ Ay díkod, inurnung tu Ahab datu duwa gatut se tallu púlu se duwa nga ap-apu datu suldádu kitu probinsiya. Ay se na inayabán datu pittu ríbu wa suldádu.

¹⁶ Ay kane mangalintutúgu win ay nawe da rinaut de Ben-hadad se datu kabulun na nga à-ári nga atán maggiinglaw kadatu báwi da. ¹⁷ Datu suldádu datu gugubernador datu magin-inunna kaggída nga mawe. Ay nán datu nepàrob tu Ben-hadad nga mawe maningan kitu ruwár, “Atán da toláya ya umbet nga maggayát ka Samaria.” ¹⁸ Ay nán tu Ben-hadad, “Tiliwan nuda, oray nu inumbet da nga makikappiya onu makigubát.”

¹⁹ Ay díkod nunna nga dummarup datu nabbing nga suldádu datu gugubernador, ay se yala datu suldádu Israel. ²⁰ Ay datu iIsrael nga suldádu, ay pinatay da kampela ngin datu kaparáng da kitu gubát. Nagtálaw datu iSiria, may impal datu iIsrael da. Ay tu Ben-hadad se datu kabbulun na, ay nagtatálaw da nga nakatakay ka kabalyu. ²¹ Ay nawe pe tu Ari Ahab kitu paggugubatán, adu tutu wala datu pinatayán na nga iSiria. Pinatayán na pe datu kabalyu da, se dinadál na datu takay suldádu da.

²² Ay kane din kuwa, ay nán tu profeta kitu Ahab, “Magsagána kayu; kapiyánan nu ya magpalánu, ta umbet nakayu manin rautan ya ári ka Siria nu isa dagun.”

²³ Ay kane maábà tu Ben-hadad, ay nán datu ù-upisiyál na kaggína, “Daya diyos daya iIsrael, ay diyos daya ban-bantay da. Ittu tu gapu na

nga nabílag da may dàtada. May nu ki tanáp ya paggubatán tada, ay kurug gala nga nabílag tada may aggída. ²⁴ Ay kídi, ya kuwaan mu, ay sukatán mu daya tallu púlu se duwa nga à-ári! Daya ap-apu daya suldádu daya isukát mu kaggída. ²⁵ Ay se ka ngala magurnung manin ka suldádu nga ummán kammin kitu kaadu datu natay. Iddán muda ka kabalyu da se takay da nga ummán kammin pe kitu kaadu datu dáti, ay se tada nga gubatan daya iIsrael ki katan-tanapán. Ay sigurádu nga abáan tada da. Kinurug tu Ari Ben-hadad tu kinagi da. Ay díkod ittu kurug pe tu kinuwa na.

²⁶ Ay díkod kitu sumarunu wa dagun, ay inayabán tu Ari Ben-hadad datu suldádu na, se da nawe ka Afek nga mangraut kadatu iIsrael. ²⁷ Ay nagguurnung pe datu iIsrael, ay se da pe nesagána datu masap-sápul da. Ay se da pe yin nawe makigubát kadatu iSiria. Nagkampu da kitu dammáng datu iSiria. Ay ummán da ngala ka duwa nga bibittì a grúpu kalding. Ngamay datu iSiria, ay nalokop tu ngámin tanáp kaggída. ²⁸ Ay nawe manin tu profeta ne Dios kitu giyán tu Ari Ahab, ay se na nán: “Tu idi ya nán ne APU: Nán daya iSiria nga e APU, ay Dios kiya ban-bantay, nga akkan na Dios ki tanáp. Ay túya ipaábà ku kadakayu ngámin dedi nga adu tutu wala nga suldádu da. Ay díkod mammuwán nu wa Iyà nge Yahweh.”

²⁹ Ay pittu ngalgaw nga nagdadmáng da ka kampu datu iSiria se datu iIsrael. Ay kitu mekapittu walgaw, ay ittu win tu naggugubát da. Ay 100,000 nga suldádu wa iSiria tu pinatay datu iIsrael kitun nala nga algaw. ³⁰ Ay datu nakalásat, ay nawe da nagtálaw kitu íli Afek. May narbaán datu 27,000 kaggída kitu darupírip pa abut tu íli. Ay tu Ben-hadad, ay nawe nagsirù kitu isa nga kuwartu kitu isa nga balay kitu íli. ³¹ Ay nán datu upisiyál na kaggína, “Apu, nadámag mi nga maragkallà daya à-ári daya iIsrael. Ay díkod ya kuwaan mi, ay magbádu kami ka langgusti, se mi pusepután ka tali daya úlu mi, se kami yala mawe ki giyán na ári daya iIsrael. Ay get tala nu makalakkán, ay akkan naka patayan.” ³² Ay díkod, nagbádu da kurug ka langgusti, se da pinusepután ka tali datu úlu da, ay se da nawe kitu giyán tu ári datu iIsrael nga nakim-imallà. Ay nán da: “Makim-imallà e Ben-hadad nga bobonam nga akkan mu kuma patayan! “Sibbiyág kam ya wagi ku?” nán tu Ari Ahab! ³³ Ay magid-iddag kammala datu lalláki ka pakelasínán da kitu kagiyán tu Ari Ahab. Ay kane “wagi

ku” nán na, ay “Ò, wagi mu wa Ben-hadad,” nán da nga dágus. “Mawe nu alà ta ilbet nu kídi,” nán tu ári.

Ay kane umbet tu Ben-hadad, ay pinagtakay natu Ari Ahab kitu takay na! ³⁴ Ay nán tu Ben-hadad kitu Ari Ahab: “Ipatulli ku kikaw daya íli nga inalà tu ama ku kitu ama mu, ta senu annung mu ya mangwa ka paglálakuwán mu ka Damasco, ummán ki kinuwa natu ama ku ka Samaria. Ay nán tu Ahab nga nesungbát: “Mayát tà ki ummán kiyán,” nán ne Ahab. Ay tútu nagturátu da, ay se na pinapan nin tu Ben-hadad.

³⁵ Ay uwad isa nga profeta nga binílin ne APU nga kagiyan na kitu páda na nga profeta: “Sulúngan nà mán,” nán na. May maddi tu isa nga profeta! ³⁶ Ay díkod nán natu profeta: “Gapu ta akkan mu kinurug ya bílin ne APU, ay patayan naka ya isa nga láyon nu magtálaw ka kídi. Ay akkan kurug pikam nakaadayyu, ay sinabat na isa nga láyon nga ittu tu namatay kaggína. ³⁷ Ay se la uwad nasingan manin natu profeta nga isa nga laláki. Ay na nán kaggína: “Sulúngan nà mán.” Ay sinúlung kurug natu laláki. Ay díkod natalíngu tu profeta! ³⁸ Ay binabbad na ka lúpus tu murang na, ta senu áwan makelásin kaggína, ay se yala nawe kitu bíkat dálen na magiddag kitu Ari Ahab. ³⁹ Ay kane lumíwán tu ári, ay nán natu profeta nga nìraw kitu ári nga nán, “Apu ári, atán nà ki paggugubatán kane ilbet na isa nga suldádu kiyà ya bálud na. Ay nán na kiyà, ‘Guwardiyaán mu idi nga tolay. Ay nu tura la makatálaw, ay biyág mu ya kasukát na, onu magmulta ka ka tallu púlu se appát kílu wa silber,’ nán na kiyà. ⁴⁰ May gapu ta adu tu kuk-kuwaan ku, ay nakatálaw tu bálud.” Ay nán tu ári kaggína, “Mapánis ka a. May ikaw kampela ngin ya nangwa ki kapanísán mu,” nán na. ⁴¹ Ay se yala nippà natu profeta nga dágus tu babbad natu murang na. Ay nalásin natu ári nga isa kadatu profeta. ⁴² Ay nán natu profeta kitu ári, “Tu idi ya kagiyan ne APU: ‘Gapu ta akkan mu pinatay ya tolay ya papatay ku kikaw, ay biyág mu ya pagbáyad mu ki biyág na. Ay daya tolay mu ya kasukát daya tolay na.’” ⁴³ Ay tútu nawe tu ári ka Israel ka balay na ka Samaria nga sùsoot se sippapannakit.

Tu kaubásan tu Nabot

21 Uwad isa nga tolay ka Jezreel nga nagnágagan ka Nabot. Atán kaubásan na kitu taging natu palásiyu tu Ahab nga ári na Samaria. ² Ay kitu isa ngalgaw, ay nán tu Ahab kitu Nabot, “Idde mu kiyà ya kaubásan

mu, ta kuwaan ku ka kamulán ku, ta adanni ki palásiyu ku. Sukatán ku ka nappiya nga kaubásan. Onu, nu piyám, ay gatáangan ku kikaw ki kustu wa banor na.” ³May nán tu Nabot kitu Ahab: “Iallang ne APU nu idde ku kikaw ya nepatáwid datu apuapu ku kiyà.” ⁴Ay díkod nalum-lomad da nagulli tu Ahab ka balay da, ta magpannakit kitu kinagi tu Nabot kaggína, nga akkan na midde tu nepatáwid datu apuapu na kaggína. Ay nawe nagidda tu ári kitu káma na, se umàráng kitu dingding, se maddi pe mangán nin.

⁵Ay nawe Jezebel nga atáwa na kitu giyán na se na nán, “Nágan na ya ipnikit mu ta, tura ka maddi mangán?” ⁶Ay nán tu Ahab nga sumungbát, “Ata kinagi ku ke Nabot nga gatáangan ku tu kaubásan na, onu sukatán ku ka sabáli nga kaubásan, ngamay maddi.” ⁷Ay nán tu Jezebel kaggína, “Di mà ikaw ya ári kídi Israel? nán tu Jezebel. “Bumángun ka ta mangán ka ngin, ay se ka maganggam min. Ta iyà ya mangidde kikaw kiya kaubásan ne Nabot.”

⁸Ay se yala nangwa ka adu wa súrát nge Jezebel ki ngágan ne Ahab, se nada minarkaán kitu sangkilat natu Ahab, se na nawe nepidde kadatu pangmanàman se ù-upisiyál kitu íli tu Nabot. ⁹Ay tu idi tu kinagi na kadatu súrát na: “Urnúngan nu daya ngámin tolay, ay se nu kagiyán kaggída nga magngílin da nga mangán. Nu naurnung kayu win, ay pagtugawan nu we Nabot ki àráng ngámin daya tolay. ¹⁰Ay se kayu mangayáb ka duwa nga nadakè a tolay, se nuda pagtugawan kitu àráng na, ay se da nga pabasúlan ne Nabot. Pekagi nu kaggída nga pinad-padakè na nge Dios se ya ári. Ay se nu wala ippan ki lasi na íli, se nu tùtoán panda ki katay na.” ¹¹Ay díkod, kinuwa kurug datu pangmanàman da, se datu ap-apu kitu íli tu bílin tu Jezebel kitu súrát na. ¹²Ay tútu inurnung da datu tolay se nada pinagnílin na mangán, ay se da nepanin-àráng tu Nabot kadatu tolay. ¹³Ay se yala inumbet datu duwa nga nadakè a laláki, se da nga nagtugaw kitu àráng tu Nabot, ay se da pabasúlan tu Nabot nga nán da, “Pinad-padakè na nge Dios se iya ári.” Ay díkod nippán da tu Nabot kitu lasi natu íli, se da tinùtoan panda kane matay. ¹⁴Ay se yala nepadámag datu ap-apu kitu Jezebel nga tinùtoán da ngin tu Nabot, ay natay yin.

¹⁵Ay kane madámag tu Jezebel nga natay yin tu Nabot, ay nán na kitu Ari Ahab, “Ara ngin, mawe mu alá tu kaubásan tu Nabot nga akkan na nga iláku kikaw kitun, ta natay yin.” ¹⁶Ay kane magína tu Ahab nga

natay tu Nabot tin, ay dágus sala nga nawe kitu kaubásan tu Nabot, ta alà na ngin ka kuw-kuwa na.

¹⁷ Ay nán ne APU kitu Elias nga iTisbe, ¹⁸ “Mawe ka ka Samaria ka giyán ne Ahab nga ári na Israel. Atán kitu kaubásan tu Nabot ka Jezreel, ta alà na ngin ka kuw-kuwa na. ¹⁹ Ay tu idi ya kagiyam kaggína: ‘Tu idi ya nán ne APU, Pinapatay mu ya isa nga tolay, ay se mu la alà pe yin ya kuw-kuwa na! Ay gapu ki kinuwa mu, ay dil-dílán pe daya átu ya dága mu kitu giyán na nagdil-dílán da kitu dága tu Nabot.’”

²⁰ “Nasmà nà manin ya kalínga ku gane!” nán tu Ahab kitu Elias! “Ò, inumbet tà ta nippáy mu tutu wala ya mabaal mu nga mangwa ka nadakè ki agsisíngan ne APU. ²¹ Ay idi ya nán ne APU kikaw, ‘Nadakè ya kuwaan ku kikaw. Paawanan takayu kídí Israel. Rapúnan ku daya gakagaka mu wa lalláki, asassu da mán se akkan. ²² Kuwaan ku kiya pamilya mu ya ummán kitu kinuwà kitu pamilya Jeroboam nga pútut tu Nebat, se kitu kinuwà kitu pamilya tu Baasha nga pútut tu Ahija, áta pinar-parrungat nà, ay se ikaw ya gapu na nga nagbásul daya iIsrael.’ ²³ Ay nán pikam pe ne APU kiyà, ‘Kanan daya átu ya baggi naya atáwa mu wa Jezebel kiya adanni kiya darupírip pa abut na Jezreel.’ ²⁴ Ay ngámin daya induan mu wa matay kiya íli, ay kanan daya átu daya baggi da. Ay daya matay ki ruwár, ay kanan daya an-anù daya baggi da.”

²⁵ Ay áwan nin sabáli nga tolay ya nippáy na ngámin kabailán na nga mangwa ka nadakè ki agsisíngan ne APU nga mepáda kitu Ahab, gapu kitu nangipar-parò natu Jezebel nga atáwa na. ²⁶ Kinuwa na pe tu nadakè tutu wala, kitu nagdáyaw na kadatu sinan diy-diyos, ummán kitu kinuw-kuwa datu Amoreo wa pinatálaw ne APU sakbay nga nidde na kadatu iIsrael tu lusà a nekar-kari na kaggída.

²⁷ Ay kane magína tu Ahab datun na kinagi tu Elias, ay pinìsi na tu bádu na, se yala nagbádu ka langgusti, ay se nagngílin mangán. Sibbabádu ka langgusti oray nu matúdug. Sippapannakit tala nga magdal-dalen. ²⁸ Ay nán ne APU kitu Elias nga iTisbe, ²⁹ “Sinnam kod ya nagpakumbaba tutu wala ne Ahab kiyà. Ay gapu ta nagpakumbaba kiyà, ay akkan ku kuwaan ya kinagì kaggína ki kasibbiyág na. Kuwaan ku wala ngin kadaya pútupútut na.”

De Jehoshafat se tu Ahab

(2 Chr. 18:2-27)

22 Ay tallu dagun da nga akkan naggugubát datu iIsrael se datu iSiria. ² Ay kitu mekàlu dagun, ay nawe naggagáyam tu Jehoshafat nga ári ka Juda kitu Ahab nga ári ka Israel. ³ Ay kitu naggagáyam na, ay nán tu Ahab kadatu ù-upisiyál na, “Ammu nu, sákup tada pikam ya Ramot-gilead. May áwan tada ngala nga kuk-kuwaan, ta senu màpoli tada kammin kiya ári ka Siria.” ⁴ Ay se na nán kitu Jehoshafat, “Sengán nakami nga nawe manggubát kadaya iRamot-gilead?” Ay nán tu Jehoshafat nga nesungbát ke Ahab: “Nu nakasagána ka, ay nakasagána ngà pe, se nakasagána daya suldadù, ay oray pe daya nakakabalyu nga tolay ku.”

⁵ “May ammuwan tada pikam nu nágan naya kagiyan ne APU,” nán tu Jehoshafat. ⁶ Ay díkod, pinaayabán tu Ari Ahab datu appát gatut ta profeta, ay se na nán kaggída: “Mawe mi nád rautan ya íli Ramot-gilead, onu akkan? “Mawe nuda rautan, ta pangabáan nakayu ne APU,” nán datu profeta nga nesungbát. ⁷ May nán tu Jehoshafat: “Awan agkà in sabáli nga profeta ne APU nga annung tada pagsaludsúdán?” ⁸ Ay nán tu Ahab kitu Jehoshafat, “Atán pikam isa nga annung tada pagsaludsúdán. Nge Micaya nga an-anà tu Imla. May lùsawan ku ta áwan nala napiya nga kagiyan na panggáp kiyà. Pabeg nadakè.” May nán tu Jehoshafat kitu Ahab, “Akkan ta kuma nga nán kiyán.” ⁹ Ay díkod, kirrawán natu Ari Ahab tu isa nga upisiyál na, ay se na nán, “Magkaru kayu. Mawe nu ayabán kídi nge Micaya nga an-anà ne Imla.”

¹⁰ Ay kitun na oras, ay atán datu duwa nga ári nga magtutúgaw kitu tugaw da kitu giyán na aggaggián, nga adanni kitu ruwáangan tu íli Samaria. Sibbabádu da pe kitu ibbabádu da ári. Ay datu profeta, ay atán da kitu àráng da nga makabàbànan. ¹¹ Ay tu Zedekia nga an-anà tu Kenaana, ay nangwa ka adu wa sinan sàgud da balayyáng, ay se na nán: “Tu idi ya nán ne APU: “Gapu kadedi nga sàgud, ay rapúnan nu daya iSiria.” ¹² Ay ummán pe kiyán tu kagiyan datu ngámin na kabbulun na nga profeta. “Apu ári,” nán da, “mawe nu rautan da, ta kurug ga ipaábà ne APU da kadakayu!”

¹³ Ay datu nebon tu ári nga mangayáb kitu Micaya, ay nán da kaggína: “Sissa ya kagiyan daya profeta, nga mangábà nge Ari Ahab nu mawe da rautan daya iSiria. Ay túya ittu pe ya kagiyam. Ya napiya ya kagiyam,”

nán da. ¹⁴Ngamay nán tu Micaya: “Isipatà ke APU nga sibbiyág, nga dayán nala kagiyan na kiyà daya kagiyan ku.” ¹⁵Ay kane dumatang tu profeta Micaya kitu giyán tu Ari Ahab, ay nán tu ári kaggína, “Mawe mi nád rautan ya Ramot-gilead onu akkan?” “Mawe nuda nga rautan! Ay mangábà kayu, ta ipaábà ne APU da kadakayu!” nán tu Micaya nga nesungbát. ¹⁶May nán kammala tu Ahab kaggína: “Namin-adu ku tutu wala kinagi kikaw win nga nu atán kagiyan mu ki ngágan ne APU, ay dayán nala nga kurug daya kagiyan mu kiyà.” ¹⁷Ay díkod nán tu Micaya, “Nepassingan ne APU kiyà nga nasip-siparà daya ilsrael kadaya ban-bantay. Ummán da kadaya karneru wa áwan magtarakan kaggída. Ay se yala nán ne APU, ‘Awan nin ya apu dedi. Ay túya kapiyánan nuda ngala nga papannan nin kadaya babalay da.’” ¹⁸Ay tútu nán tu Ahab kitu Jehoshafat, “Nán ku mà kammala kikaw win. Awan kammala nga napiya nga kagiyan nayán panggap kiyà. Pabeg nadakè.” nán na. ¹⁹Ay nán pikam tu Micaya, “Gínám ya kagiyan ne APU! Nasingan ku we APU nga magtutúgaw kitu tugaw na. Ay nakapalebut kaggína daya ngámin na ilángit. ²⁰Ay se yala nán ne APU, ‘Iinna kadakayu ya mawe mangirobu ke Ahab nga mawe rumaut ka Ramot-gilead?’ Nagbal-baláki tu kagiyan datu ilángit. ²¹Ay se yala uwad isa nga ispiritu nga nagsíkád kitu àráng ne APU, ay se na nán, ‘Iyà ya mawe mangirobu kaggína,’ nán na. ²²‘Ay mapaanna ya angirobu mu kaggína?’ nán ne APU. Ay nán tu ispiritu, ‘Paguniyan ku ka busid daya ngámin na profeta na.’ Ay tútu nán ne APU, ‘Mawe ka lugud din, se mu kuwaan yán. Màwa kurug ya nán mu.’” ²³Ay nán pikam tu Micaya, “Sinnam ta niddán ne APU daya ngámin profeta mu ka magbus-busid da ispiritu. Ata e APU ya makin-uray nga atán ya nadakè a màwa kikaw.”

²⁴Ay se yala ummadanni tu Zedekia kitu Micaya se na timpit. Ay se na nán, “Paanna kuma ya naggalit na Ispiritu ne APU kiyà se la nawe nakiamomán kikaw?” ²⁵Ay nán tu Micaya nga sumungbát, “Mammuwán mu wala ya sungbát na yán nu isa ngalgaw; nu atán ka ngin na magsir-sirù kiya nasirù a kuwartu na isa nga balay,” nán tu Micaya. ²⁶Ay se yala nán tu Ari Ahab, “Tiliwan nu we Micaya, ay se nu ippan ka giyán ne Amon nga gubernador ki íli, se ke Joas nga an-anà ku. ²⁷Ay se nu kagiyan kaggída nga ibálud da. Piddán nu wala ka danum se sinápáy, panda ki aggulli ku kammin na gayát makigubát nga áwan nàwaán.” ²⁸May nán tu Micaya, “Nu makapagulli ka nga sibbiyág, ay maawátan na akkan na e

APU ya nagpekagi kiyà kadaya kinagi ku.” Ay se na nán kadatu tolay ya magsisíkáð kitu giyán na, “Akkan nu kaligpanán daya kinagi ku,” nán na.

Tu netattay tu Ahab

²⁹ Ay díkod, nagbulun de Ari Ahab se tu Ari Jehoshafat nga nawe nangraut kitu íli Ramot-gilead. ³⁰ Ay nán tu Ahab kitu Jehoshafat, “Maglim-límut tà a mawe makigubát. May ikaw ay ibádu mu wala ya ibbabádu ári.” Ay díkod naglim-límut tu Ahab, ay se la nawe nakigubát. ³¹ Ay tu ári ka Siria, ay binílin na datu tallu púlu se duwa nga suldádu na nga nakatakay kitu takay da makigubát. Ay nán na, “Bay-án nu wala ngámin daya duddúma. Ya ári na Israel ngala ya darupan nu.” ³² Ay díkod, kane masingan da tu Jehoshafat nga nakabádu ka bádu ári, ay dinarup da. May kane makasáraw, ³³ ay nammuwán da nga akkan tu ári datu iIsrael gáyám tu ap-aplan da. Ay tútu inungatán da. ³⁴ May uwad isa kadatu suldádu datu iSiria, tu inur-úray na ngala nga nebútug tu bútag na kadatu iIsrael. Ay nepang-pangámu wala pe nga nagdittág kitu nagbátán datu takkab baggi natu ári na Israel. Ay tútu nán na kitu kabulun na kitu takay na, “Magtálaw ta kídí paggugubatán, ta nabútug gà.” ³⁵ Napanat tutu wala tu gubát kitun na algaw. Ay tu Ahab, ay nagkemit se nagsisíkáð dala kitu takay na nga magsisíngan kadatu iSiria. Ay se yala natay kane masirbut tu mata. Umarúyut tu dága na kitu taggad natu takay na. ³⁶ Ay kitu tagay masirbut tu mata ngin, ay uwad nangisáraw ka, “Magtatálaw kayu win! Magguulli kayu win kada babalay nu!” nán na.

³⁷ Ay díkod natay tu Ari Ahab. Ay nippan da ka Samaria tu baggi na, se da netaman kitúni. ³⁸ Ay se da dinalusán tu takay na kitu agdidigútán nga pisung ka Samaria, nga agdidigútán pe da púta. Ay naglalbet pe datu átu wa nagdildil kitu dága tu ári. Ay nàwa kurug tu kinagi ne APU panggap kitu ári. ³⁹ Ay daya duddúma nga nà-nàwa se datu kinuw-kuwa tu Ahab kitu nagturáy na, se tu palásiyu wa nadekorasiyonán ka asong ilipante, se datu il-íli nga kinuwaán na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári na Israel. ⁴⁰ Ay díkod natay yin tu Ahab. Ay tu an-anà na nga Ahazia tu sumukát kaggína nga ári.

Tu naggári tu Jehoshafat ka Juda

⁴¹ Ay kitu mekappát dagun tu Ahab nga magturáy ka Israel, ay ittu pe tu inanggayát tu Jehoshafat nga pútut tu Asa nga magturáy ka Juda. ⁴² Ay tallu púlu se limma tu dagun tu Jehoshafat kane magári. Ay duwa púlu se limma dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Azuba tu ina na nga an-anà tu Shilhi. ⁴³ Ay tinlad na ngámin datu kinuw-kuwa natu ama na nga Asa. Akkan na summiyási kadatun. Kinuwa na datu napiya ki agsisíngan ne APU. Ngamay akkan na nga nippà datu agday-dayáwan da tolay kadatu diy-diyos, nga atán kadatu alingúdu wa giy-giyán. Mawe pikam magdátun datu tolay kitúni, se magsídug da pe ka insensu. ⁴⁴ Nakikappiya pe tu Jehoshafat kitu ári ka Israel.

⁴⁵ Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Jehoshafat, se tu mepanggap ki kinaturad na, se datu nakigub-gubát na, ay nesúrat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. ⁴⁶ Ay tu Jehoshafat pe tu nammatálaw kitu íli kadatu nabansi nga púta nga laláki, nga uwad pikam kitu kasibbiyág tu ama na.

⁴⁷ Awan ári ka Edom kadatun na al-algaw. Pumíli yala tu ári ka bátug ári da.

⁴⁸ Ay nagnàwa tu Ari Jehoshafat kada bapor nga usaran da nga mawe maggátang ka balitù ka Ofir. Ngamay akkan da nakadúlay ta nadadàlán da la ngin ka Ezion-geber. ⁴⁹ Ay kitu isa ngalgaw, ay nán tu Ahazia nga an-anà tu Ahab kitu Jehoshafat, “Pagbubulúnan ta ngala ngin daya tolay ta nga mawe magbiyahe. May maddi tu Jehoshafat. ⁵⁰ Ay kane matay tu Jehoshafat, ay netaman da ka Jerusalem, kitu lúbù datu apuapu na ka íli tu David nga apuapu na. Ay tu pútut na nga Jehoram tu sumukát kaggína nga nagári.

⁵¹ Ay kitu mekasangapúlu se pittu dagun tu Jehoshafat nga magturáy ka Juda, ay nagturáy pe ka Israel tu Ahazia nga an-anà tu Ahab. Nagyán ka Samaria kitu duwa dagun na nagturáy na. ⁵² Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na datu kinuw-kuwa datu ama na se ina na, se datu kinuw-kuwa tu Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga gapu natu nagbásul datu íIsrael. ⁵³ Nagday-dáyaw se nagsirbi kitu sinan diy-diyos nga Baal. Pinar-parrungat na nge APU nga Dios na Israel, ummán kammin kitu kinuwa natu ama na.